

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU SÜPER LİĞİ
SPORCULARININ SPOR HUKUKU BİLGİ DÜZEYİ
İLE İLGİLİ BİR ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

FATİH DİNÇ

2009 - NİĞDE

T.C.
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU SÜPER LİĞİ
SPORCULARININ SPOR HUKUKU BİLGİ DÜZEYİ
İLE İLGİLİ BİR ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

FATİH DİNÇ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. FİKRET SOYER

2009 - NIĞDE

ÖNSÖZ

Temelde insani davranış olan spor yalnızca beden hareketleri değil aynı zamanda zihinsel hareketleri de içerir. Spor kavramının içerisine eğlenme ve yarışma gibi amaçlar girmekle birlikte, uygulanan davranışların belirlenmiş kurallar çerçevesinde olması önemlidir.

Sosyal hayatı düzenleyen kuralların toplamına ve bu kurallardan doğan itilafların belirli bir nizam merkezinde değerlendirilip, bu değerlendirmeden çıkan sonuçların uygulanmasına hukuk diyebilirsek; sporun içindeki kuralların varlığı ve uygulanırlığı noktasında spor ile hukuk bir ilişki içerisinde.

Ayrıca; sporun içinde var olan, belirli amaç doğrultusunda ve meşru bir zeminde yarışma ortamı doğduğunda, “mutlaka kazanmak” ilkesiyle hareket edileceğinden sporcuların ve sporun insani yönünde bir zaaf doğabilecek ve çatışma meydana gelebilecektir. Bu çatışmanın ve karşıtlığın itilafı noktasında da her alanda olduğu gibi spor alanında da hukuka ihtiyaç duyulmaktadır ve hukuk burada devreye girer. Hukukun bir başka müdahale noktası ise, belirlenmiş kuralların ihlali noktasıdır. Kuralların ihlaline hüküm verecek olan hukuktur.

Diğer yandan, sporun dünyada ve ülkemizde çeşitli spor branşlarında, çeşitli şekillerde teşkilatlanması mevcuttur. Ulusal ve uluslar arası niteliklerdeki bu teşkilatların birbirleriyle olan ilişkileri ve bu ilişkilerden doğacak sorunların çözüm merkezi yine hukuktur.

Bütün bunların toplamı; “Spor Hukuku” olarak adlandırılırken, dünyada ve ülkemizde “Spor Hukuku” gün geçtikçe gelişmekte ve sürekli sorgulanarak bu alanda bilimsel tartışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer hukuk branşlarındaki gelişmeler gibi “Spor Hukuku” da Genel Hukuk İlkelerini esas alır ancak sporun yapısına uygun yorumlarla kendine özgü bir işleyiş meydana getir. Bu kendine has yorum “Spor Hukuku’nun” ilkelerini belirlemekte ve diğer hukuk branşlarından ayrılmasını sağlamaktadır.

Bütün bunların ışığında, bu çalışmayı; “Spor Hukuku” alanının, Hukukta yeni bir kulvar açtığını göz önünde bulundurarak, mevcut gelişmelere bir katkı

sunabilmek ve bilimsel tespitler ile bu tespitlerle ulaşılan sorunlara çözümleri üretebilmek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmaya beni yönlendiren, her aşamada bana sabırla destek veren Kıymetli Hocam; yrd. doç. dr. Fikret SOYER'e, bilgi birikiminden istifade sıkça istifade ettiğim yrd. doç. dr. Yusuf CAN'a, her defasında zihnimde yeni ufuklar ačan ve beni bu ufuklara yönlendiren saygı değer Hocam; yrd. doç. dr. Fatih YENEL ve lisans eğitimi dönemimden beri her başvurduğumuzda kıymetli fikirlerini ve bilgisini bizden esirgemeyen Deđerli Hocam yrd. doç. dr. Tekin ÇOLAKOĐLU'na; Ayrıca, tez çalışmamda geceli gündüzlü her ihtiyacım olduğunda yanımda olan kıymetli arkadaşlarım Mustafa KEREM ve Erkan TÜRKYILMAZ'a teşekkür ederken, akademik çalışmalarım içerisinde olmam hususunda beni yönlendiren, her manada destekleyen ve dualarıyla hep yanımda olan Anneme ve aileme şükranlarımı bildiririm.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY.....	III
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLA.....	XI
KISALTMALAR.....	XII
1. GİRİŞ.....	1
2.GENEL BİLGİLER	3
2.1 HUKUK KAVRAMI.....	3
2.2. SPOR HUKUKU.....	4
2.2.1. Spor Kavramı.....	4
2.2.2. Spor Hukuku ve Niteliği.....	5
2.3. DÜNYADA SPOR HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	9
2.4. TÜRKİYE’DE SPOR HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ..	10
2.5. SPOR HAKKI KAVRAMI.....	11
2.5.1. Kamusal Bir Hak Olarak Spor.....	11
2.5.2. Kişilik Hakkı Olarak Spor.....	12
2.5.3. Çalışma Hakkı Olarak Spor.....	13
2.5.4. Sporda Sendikal Haklar.....	14
2.5.5. Sporda Profesyonellik.....	16
2.6. SPORUN ÖZNELLERİ (KİŞİLERİ).....	18
2.6.1. Sporun Gerçek Kişi Öznelleri.....	18
2.6.1.1. Sporcular.....	18
2.6.1.2. Teknik Direktörler.....	18
2.6.1.3. Antrenörler.....	19
2.6.1.4. Menajerler.....	19

2.6.1.5. Yöneticiler.....	20
2.6.1.6. Hakemler.....	20
2.6.1.7. Gözlemciler.....	21
2.6.1.8. Spor İl Temsilcileri (Ajanlar).....	21
2.6.1.9. Taraftarlar.....	22
2.6.2. Sporun Tüzel Kişi Özneleri.....	22
2.6.2.1. Kulüpler.....	22
2.6.2.2. Federasyonlar.....	23
1. Türkiye’de Bulunan Spor federasyonlarının Listesi.....	25
2.6.2.3. Uluslararası Konfederasyonlar.....	27
2.6.2.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.....	28
2.6.2.5. Spor Toto-Loto Teşkilat Müdürlüğü.....	29
2.6.3. Sporun Dolaylı Özneleri.....	30
2.6.3.1. Gazete ve Dergiler.....	30
2.6.3.2. Televizyonlar.....	30
2.6.3.3. Spor Akademileri.....	31
2.6.3.4. Spor Vakıfları.....	31
2.6.3.5. Spor Dernekler.....	31
2.6.3.6. Sponsorlar.....	32
2.7. SPORDA DİSİPLİN.....	33
2.7.1. Sporda Suç ve Ceza Kavramı.....	35
2.7.1.1. Ceza Kurulları.....	36
2.7.1.1.1. Merkez Ceza Kurulu.....	36
2.7.1.1.2. Genel Müdürlük Ceza Kurulu.....	37
2.7.1.1.3. İl ve İlçe Ceza Kurulları.....	37
2.7.1.2. Cezalar.....	37

2.7.1.2.1. İhtar Cezası.....	37
2.7.1.2.2. Yarışmadan Men Cezası.....	37
2.7.1.2.3. Hak Mahrumiyeti Cezası.....	38
2.7.1.2.4. Saha Olaylarına İlişkin Cezalar.....	38
2.7.1.2.5. Puan İndirme Cezası.....	38
2.7.1.2.6. Küme Düşme Cezası.....	38
2.8. TÜRK SPORUNUN HUKUKİ GÖRÜNÜMÜ.....	39
2.9. GSGM HUKUK KURULLARI.....	40
2.9.1. Merkez Danışma Kurulu.....	40
2.9.2. G.S.G.M. Ceza Kurulları.....	42
2.9.2.1. Genel Olarak.....	42
2.9.2.2. Ceza Kurullarının Çalışma Usulü.....	43
2.9.3. GSGM Tahkim Kurulu.....	45
2.10. DOPİNG KAVRAMI.....	46
2.11. DÜNYA ANTI-DOPİNG AJANSI (W.A.D.A)	49
2.12. ULUSLAR ARASI SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (C.A.S)...50	
2.13. SPORDA ŞİDDET.....	52
2.14. SPOR SÖZLEŞMELERİ.....	53
2.14.1. Sözleşmenin Kuruluşu.....	54
2.14.2. Sözleşmenin Konusu.....	54
2.14.3. Sözleşmenin Şekli.....	54
2.14.4. Sözleşmenin Geçersizliği.....	54
2.14.5. Tarafların Hak ve Borçları	55
2.14.6. Sözleşmenin Sona Ermesi.....	55
2.15. SPONSORLUK.....	56
2.16. FUTBOL.....	58
2.16.1. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA).....	58

2.16.2. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA).....	59
2.16.3. Türkiye Futbol Federasyonu.....	59
2.16.3.1. Futbol Federasyonu Teşkilat Yapısı.....	60
2.16.3.2. TFF Ligleri.....	61
2.16.3.3. Futbol Disiplin Kurulları.....	61
2.16.3.4. TFF Tahkim Kurulu.....	62
2.16.3.5. Futbolda Transfer.....	63
2.16.3.6. Bonservis.....	64
2.17. BOSMAN KARARI.....	65
2.17.1. Bosman Kararının Anlamı ve Sonucu.....	67
3. MATERYAL VE YÖNETEM.....	69
4. BULGULAR.....	70
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	80
KAYNAKLAR	84
EKLER.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	94

TABLolar

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Ait Demografik Bilgiler.....	65
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Spor Hukuku Bilgi Gereksinimini Karşılama Şekilleri Gösteren Freans (%) Dağılım Tablosu.....	68
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Spor Hukukuna Hangi Alanda Gereksinim Duydukları Gösteren Freans (%) Dağılım Tablosu.....	69
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Futbolcuların TFF Tahkim Kurulu ve CAS Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Gösteren Tablo.....	70
Tablo 5. Ankete Katılan Futbolcuların Eğitim Durumları ile Spor Hukuku Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Ki-Kare İlişki Testi.....	71
Tablo 6. Ankete Katılan Futbolcuların Spor Hukuku Hakkında Bilgi Düzeyleri İle Menajerlerinin Olup Olmadığına İlişkin apraz Tablo Analizi.....	72
Tablo 7. Spor Hukuku Bilgi Düzeyi ile Menajere Sahip Olma Durumuna İlişkin Ki-Kare İlişki Testi.....	73
Tablo 8. Gelir Seviyesi ile Menajere Sahip Olup Olmadığı Durumlarına İlişkin Ki-Kare İlişki Testi.....	74
Tablo 9. Menajere Sahip İken Menajer Seçiminde Spor Hukuku Bilgi Düzeyinin Etkisi Olup Olmadığına İlişkin apraz Tablo Analizi.....	75

KISALTMALAR

UOK	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
CDES	Spor Hukuku ve Ekonomi Merkezi
FİFA	Uluslar Arası Futbol Federasyonları Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
FIFPro	Uluslar Arası Futbol Federasyonları Birliği Profesyonel Futbolcular Birliği
G.S.G.M	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
TSYD	Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulüpleri Derneği
BAKAN	Spordan Sorumlu Devlet Bakanı
WADA	Dünya Anti-Doping Ajansı
CAS	Uluslar Arası Spor Tahkim Mahkemesi
ICAS	Spor Tahkim Konseyi
TİCİ	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
ATAD	Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
AB	Avrupa Birliği
BM	Birleşmiş Milletler
MOK	Milli Olimpiyat Komitesi

1. GİRİŞ

Tarihin derinliklerinde, savaş meydanlarında üstün gelebilmek için silah kullanma ve güç kazanmak adına yapılmaya başlanan spor, günümüzde bir meslek, kazanç kapısı ve çok geniş ekonomik imkânlarla geniş kitlelere ulaşım vasıtası haline gelmiştir. İçinde ya da izleyici-destekleyici olarak kitlelerin meşgul olduğu spor olayı kendine has bir yapıda sürekli gelişerek büyümektedir. Artık kişinin hayatta kalmak için yaptığı ihtiyaçtan doğan hareketler sürecinden, ciddi ekonomik ve sosyal bir olay haline gelen sporun içinde, hukuki sorunların yaşanması kitlelerin gündemini meşgul etmektedir.

“Hukuk, toplumu yönetenlerce çıkartılan, usulüne göre ilan edilen ve ortak iyiliği gerçekleştirmeye yönelik akli emirler toplamı (T. AQUINAS)” ve “ İnsan topluluklarında, kişiler arasında ya da kişiler ile Devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen ve kendilerine uyulması Devletin zorlayıcı gücü (müeyyide) sağlanmış bulunan, düzenleyici, yasaklayıcı ve izin verici davranış kurallarının bütününe Hukuk adı veriliyor (ÖZSUNAY, Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1981, s. 5)” ise; bütün bunların bir sonucu olarak hukukun içerisinde; sporun kendine özgü konumu sebebiyle, “Sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalı (ERTAŞ, PETEK, 2005: 30)” olarak ortaya çıkan “spor hukuku” kulvarı açılmış ve gün geçtikçe gelişmektedir. Spor alanında doğan itilaflar, çatışmalar ve karşıtlıkları belirli kaideler içerisinde değerlendirmeye alan bu kulvarın önemi ve gerekliliği gün geçtikçe daha iyi anlaşılmakta, meydana gelen her yeni olayın sonuçlarının bu alanın gelişmesine yeni katkılar sağladığı görülmektedir. Avrupa devletlerine nazaran ülkemizde daha yeni bir hukuk alanı olan spor hukuku, hemen yankı bulmuş ve dünyadaki gelişmelerin ışığında ülkemizde de bu alanda bilimsel çalışmaların yapılmaya başlandığı görülmüştür. Ancak, görülmekte olan bir diğer hadise de sporcuların ve kurumların bu alana uzak duruşudur. Oysa çok yakından etkilendikleri spor hukukunu desteklemeleri ve bu alanda yapılan çalışmaların içerisinde olmaları, bünyelerinde spor hukuku birimleri oluşturarak spor camiasının bilinçlendirilmeleri hususunda önemli katkılarda bulunmaları beklenmektedir.

Bu bilgiler ve tespitler zemininde; dünyada ve ülkemizde en yoğun ilginin olduğu görülen futbolun esas aktörleri olan Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Super Ligi bünyesinde faaliyet gösteren kulüplerde oynayan Profesyonel Futbolcuların Spor Hukuku Bilgi Düzeylerine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla ele alınmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 HUKUK KAVRAMI

Hukuk, tüm sosyal olayları ve bu olaydan kaynaklanan kişileri düzenlemekle görevli ve yükümlü bir bilim ve meslek dalıdır. Hukuk bir kurallar bilimi olup, sosyal olayları, bu kurallara uygunluğuna göre doğru veya yanlış olarak yargılayıp yaptırıma bağlamaktadır. Hukuk, kişiler arasındaki hukuki ilişkileri düzenleyen bir disiplindir. (ERTAŞ, PETEK, 2005: 26)

Hukuk, toplumsal yaşam içinde kişilerin birbirleriyle ve toplumu temsil eden güçle ilişkilerini düzenleyen ve uyulması toplumu temsil eden güç tarafından yaptırıma bağlanmış kurallar bütünüdür. Hukuk kuralları süreklidir; çünkü yürürlükte kaldığı süre içinde kesintisiz olarak ve benzer durumdaki tüm olaylara eşit olarak uygulanır. (KOCAMAN, 2003: 3-4)

Hukuk kelimesi Arapça “hak” kökünden gelir ve hak kelimesinin çoğulu olarak bilinmektedir (galat-ı meşhur). Arapçada “hak” kelimesinin çoğulu “ahlak”tır. Türk Dil Kurumu'na göre hukuk kelimesi, “Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünüdür”. Bunun dışında hukukun "haklar" anlamı da vardır. Mecazi anlamda ise, ahbaplık, dostluk anlamında da kullanılır. Hukuk dönemden döneme değiştiği için hala doyurucu bir tanım yapılamamıştır. Kant “Hukukçular hala hukukun tanımını aramaktadırlar” der. Günümüzde en çok kabul edilen tanımı ise: “Belirli bir zamanda belirli bir toplumdaki ilişkileri düzenleyen ve uyulması devlet zoruna (müeyyide) bağlanmış kurallar bütünüdür”. Geniş bir kavramla ifade etmek istersek teknik anlamda hukuk; örgütlenmiş bir toplum içinde yaşayan insanların birbirleriyle veya kişilerin yine kendilerinin meydana getirdiği topluluklarla ve bu toplulukların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen, kişilerin güvencesini ve insan haklarını sağlamak amacıyla oluşturulan ve devlet gücü ile desteklenen bağlayıcı, genel, soyut ve devamlı kurallar bütünüdür. Hukuk, toplumun genel menfaatini veya fertlerin ve toplumun ortak iyiliğini sağlamak maksadıyla konulan ve kamu gücüyle desteklenen kaide, hak ve kanunların bütünüdür. ([//tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk](http://tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk), 16.05.2009)

Bazı kullanımlarda da kurallar bütünü ya da normlar sistemini ifade etmektedir. Kısaca hukuk;

- Kurallar bütünüdür
- Toplumsal hayatı düzenler,
- Devlet eliyle tatbik edilen müeyyidelerle desteklenmiştir.(ÇAĞLAYAN, 2007: 2-3)

2.2. SPOR HUKUKU

2.2.1. Spor Kavramı

Spor ya da idman, önceden belirlenmiş kurallara göre, kişisel veya takım halinde yapılan yarışma ve rekabet amaçlı, kişisel eğlence veya mükemmelliğe ulaşmak için yapılan fiziksel aktivitelerdir(<http://tr.wikipedia.org>).

Yenme ve muktedir olma gibi, insanın şuuraltı arzularının tatminini amaç edinen, belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür. (zehirlenme.blogspot.com/2008/10/spor-nedir-spor-felsefesi-bilimi.html, 16.05.2009)

Spor, sözlük anlamı olarak Latince “dağılmak, birbirinden ayrılmak” anlamına gelen “desporate” ve “desport” sözcüklerinde türediği, günümüze gelinceye kadar ilk hecesi aşınarak “Sport” biçimine dönüştüğü ifade edilmektedir. Britannica ansiklopedisi sporu, “belirli ölçüde güç ve beceri gerektiren yarışmalı ve eğlenceli etkinlikler” olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanımda spor, “vücudun dengeli, estetik görünümlü ve sağlıklı olması için yapılan, vücutta organik ve fizyolojik değişiklikler oluşturan hareketler toplamı” olarak ifade edilmektedir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 2-3)

Spor, kendine özgü kuralları ve değerleri ile var olan bir ahlaktır.(ERDEMLİ, 2007: 38)

Spor, tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerinin gelişimini sağlayan,

eğitici ve eğlendirici uğraşlarıdır. Başka bir deyişle spor; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın başlıca unsuru olma insan gücünün sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi için yapılan faaliyetlerin, oyun, eğlence ve yarışma amacına dönüştürülmesi biçimidir.(YETİM, 2000: 5)

Roma İmparatorluğu döneminde “SENATUS POPULUS QUE ROMANUS (Roma Senatosu ve Halkı)” anlamına gelen ‘S.P.Q.R’: gladyatörlerin mücadele ettiği Roma Colloseum (arenasının) ve lejyonerler birliklerin taşıdığı semboldür. Spor kelimesi ile ilgisi bulunmamaktadır. (HANLI, 2007: 107)

Spor olgusunun nasıl tanımlandığını öğrenmek için sözlük açanlar, bunun OF: desport, ME. disport sözcüklerinin kısaltılması olduğunu, “oyun oynama, işten uzaklaşma” anlamına geldiğini bilirler. Bu kısa sözlük tanımının özünde, bütün basitliğine karşın, tarihten gelen ve azımsanmaması gereken bir doğruluk, bir gerçeklik payı yatmaktadır. Spor, bireyin topluma uyumunu sağlamakta, kişilerin ruh ve beden sağlıklarını güvence altına almaktadır. Spor, özünde bir “yarışma-kazanma” ögesi içermekte; boş zaman uğraşısı olması yanı sıra; “tam zaman uğraşısı”, meslek olma niteliğini edinmektedir. Bütün basitliğine karşın özde doğru ve yol gösterici olan sözlük tanımına göre, spor, oyun oynama ve işten uzaklaşmadır. Spor, insanın, doğayla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı-araçsız savaşım yöntemlerini, boş zamanındaki artışa bağlı olarak, tek tek ya da topluca, barışçı, biçimde ve benzetim yoluyla oyun, oynama ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir. Spor, yapan (sporcu) açısından kazanmaya dönük teknik ve fizik bir çaba; izleyen (seyirci) açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreç; toplum genelinde oluşturulan bütün içinde de, yerine göre toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna (ya da bağımlı değişken) , yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir araç, ama son tahlilde, önemli bir toplumsal kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. (FİŞEK, 1998: 27-31-34-35)

2.2.2. Spor Hukuku ve Niteliği

Spor denen bir insan faaliyeti bulunmakta, bu faaliyetin bir dizi kuralları bulunmakta, bu kurallar bütünü demek olan bur hukuku bulunmaktadır. Kısaca

sporun bir hukuku bulunmaktadır. Biz buna spor hukuku diyoruz. spor hukuku, yeni gelişmekte olan bir hukuk disiplini. Bu bakımdan medeni hukuk, ceza hukuku gibi kendine özgü kuralları bulunan belli bir “cod”u bulunmamaktadır. Spor hukuku, spor öznelerinin (kişiler ve spor kuruluşları) birbirleriyle münasebetini düzenleyen, bunların hak ve yükümlülüklerini ortaya koyan kurallar bütününi sistematik biçimde inceleyen disiplindir.(ÇAĞLAYAN, 2007: 2-3)

Spor geçirdiği aşamalar nedeniyle, ister keyif ister sanayi olarak algılsın, kurallarının bağımsızlığı ve işleyişindeki farklılık nedeniyle ayrı bir disiplin olarak kendi hukukuna gereksinim duymaktadır. (AYDIN, 2007: 3)

Spor hukuku, özgün bir hukuk dalı olarak, her ne kadar kökleri Roma hukukunda değilse de, çağdaş uzmanların bir özentisi olarak gördüğüm bir davranışla, kendisine bir de Latince isim yaratmıştır.: “LEX SPORTİVA”. Dar anlamda (sticto sensu) spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenler, spor dünyasını yönetir, spor yarışmalarının ve kurallarının kurumsallığını sağlar. Geniş anlamda spor hukuku ise spordan ötürü olan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerinin karşılaştıkları durumları düzenler ve sorunları çözümler. (EKİNER, 2007: 19)

Spor hukuku, gerçek ve tüzel kişiler arasında toplumsal bir faydayı (sporu) gerçekleştirirken ortaya çıkan bir takım problemlerin çözülmesine yönelik çalışmaların yapılmasıdır. Spor hukuku kurumların çalışmalarını bu kurumların ve sporcuların statülerini de irdeleyen onların statülerine uygun hak ve fiil ehliyetleri gerçekleştirmelerini ve sporcuların insanlık onuru ile bağdaşır ve sporculuk hayatlarını sağlamaya yönelik olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlayan hukuk düzenidir. Spor hukuku çok yeni gelişmekte olan bir disiplindir. Spor hukuku, hukukun genel metinleri içerisinde ancak bazı yönleri ile onlardan ayrılan ve özel olarak kendine ait bir mevzuat düzenlemesi olan, bu yapılırken spor olgusuna uygun, onun ruhunu yansıtan bir düzenleme yapılması fikri etrafında gelişmiştir. Sporcular ile kulüpler, kulüpler ile kulüpler, kulüpler ile federasyonlar veya sporun diğer süjeleri arasında ortaya çıkan problemlerin çözümüne spor ruhuna uygun hukukun genel ilkeleriyle bağdaşır çözümler bulan bir disiplindir.(GENÇ, 1998: 59-61)

Sportif etkinlikleri düzenleyen kurallar bütününe spor hukuku (sports law) denmektedir. Spor hukuku, sporcuların, kulüplerin, takım sahibi şirketlerin, ulusal ve uluslararası federasyonların, uluslar arası bölgesel federasyonların, UOK'nın, devletin ilgili kurumlarının birbirleriyle sportif eylem ve etkinliklere ilişkin ilişkilerini, sporun özgünlüğünü göz önünde bulundurarak düzenleyen kurallardan oluşan, kendine özgü bir hukuk dalıdır. (ERTEN, 2007: 59-61)

Spor hukukunun niteliği denildiğinde, hukukun bölümlerinden (kamu hukuku, özel hukuk ya da karma hukuk) hangisi içerisinde yer aldığıın tespiti demektir. Bu konuya iki şekilde yaklaşmak mümkündür.

- Spor örgütleri birçok ülkede (ülkemizde olduğu gibi), dernek ya da şirket şeklinde oluşmaktadır. Böyle bir durumda, spor hukukunun öznelerinden olan sporcular (gerçek kişiler) ile özel hukuk tüzel kişileri olan dernek ya da şirket arasındaki ilişki, dernek üyeliği yahut hizmet akdi şeklinde gerçekleşmektedir. Bu ilişkiler ise özel hukuk tarafından düzenlenmektedir. Bu durumda, spor hukukunun, özel hukukun bir dalı olduğu söylenebilir. Spor hukuku, özel hukukun bir parçası olunca, sportif faaliyetlerden doğan ilişkilere özel hukuk hükümleri uygulanacak ve bu ilişkilere ortaya çıkabilecek itilaflar da adli mahkemelerde çözülecek demektir.

- Sporla ilgili düzenlemeler başta anayasa olmak üzere çeşitli kamu hukuku metinlerinde yer almaktadır. Öte yandan, sporun bir kamu hizmeti olarak devlet tarafından örgütlenmesi, kaçınılmaz olarak idare hukuku hükümlerinin uygulanmasını gerektirmektedir. Bu bakımdan bakıldığında, spor hukuku kamu hukuku ile iç içedir.

- Spor hukukunun hem özel hem de kamu hukuku ile sıkı ilişkiler içerisinde olması, spor hukukunun "karma hukuk dalı olarak" nitelendirmek daha yerinde olacaktır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 2-3)

Spor hukuku, sporla ilgili bazı düzenlemelerin anayasada bulunması sebebiyle Anayasa Hukuku; spor kurallarının ihlalinin, Ceza Kurallarının uygulanmasını zorunlu kılması, özellikle sporculara ve spor örgütlerine verilen disiplin cezaları sebebiyle Ceza Hukuku; bir kamu hizmeti olarak sporun devletçe örgütlenmesi sebebiyle ise İdare Hukuku niteliği, dolayısıyla Kamu Hukuku niteliği

taşımaktadır. Spor hukukunu, özel hukuk ya da kamu hukuku veya milli hukuk ya da milletler arası hukuk türlerinden sadece birisi içine yerleştirmek mümkün gözükmediği için, tüm bu dallara özgü niteliklerin görüldüğü “karma bir hukuk dalı” olarak nitelendirmek isabetli olacaktır.(ERTAŞ. PETEK, 2005: 26)

Spor hukuku, hukukun sistematığı açısından ele alındığında özel hukukun bir parçası olduğu görülmektedir. Aslında spor kulüplerinin kurucularına göz attığımızda kamu ve özel hukuk kişileri tarafından kurulduğu görülmektedir. Ancak kurucuları açısından kamunun bulunması spor faaliyetlerinin kamusal bir faaliyet olduğu sonucuna varılmaz. Sporun çok hızlı ve pratik bir şekilde gelişmesi ortaya çıkan sorunların artması hızlı ve pratik bir şekilde çözüm bulunması sonucunu doğurmakta bunu da ancak özel hukuk disiplini çözebilecektir. (GENÇ, 1998: 59-61)

2.3. DÜNYADA SPOR HUKUKU'NUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sporun “kurallı yarışma” olduğunu, İ.Ö. 900’lerdeki ilk kurallaştırmalarla birlikte bir tür “spor hukuku” doğduğunu, sonra uluslar arası spor yönetimlerini ortaya çıkardığını biliyoruz.(FİŞEK, 1998: 95)

Spor Hukukunun Dünyadaki kurumsallaşmasını incelediğimizde Avrupa’nın bu dalda en eskisi olduğunu ifade eden, Fransa Limoges Üniveritesi “Spor Hukuku ve Ekonomisi Merkezi – CDES” 1977’de kurulmuştur. Hollanda’nın “T.M.C. Asser Instituut – La Haye”i de her ne kadar Limoges Merkezinin yaşıtı ise de sadece spor hukuku için kurulmamış olduğundan, kanımca diğerlerinin unvanını paylaşmamaktadır. İsviçre’de Neuchetel üniversitesi’nde bulunan ve FIFA’nın mali desteği ile kurulmuş olan “Spor Araştırmaları Uluslararası Merkezi-CIES” çok daha genç olup, kuruluşu 1996 yılına aittir. ABD Milwaukee’de bulunan Marquette Üniversitesi “Ulusal Spor Hukuku Enstitüsü” ise 1989 tarihlidir. Fransa’nın en muhafazakâr üniversitesi olarak tanınan Sorbonne ise ancak 2006’da spor hukuku’nu seçimlik ders olarak programına almayı benimseyebilmiştir. Belçika, spor alanında birçok yasal düzenlemeyi ilk yapan ülke olmasına ve “Luc Silance” gibi spor hukukunun önemli bir teorisyenine sahip olmasına rağmen, hala akademik alanda spor hukukunu kurumsallaştıramamıştır. (EKİNER, 2007: 19)

2.4. TÜRKİYE'DE SPOR HUKUKU'NUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ülkemizde spor hukuku alanındaki çalışmaların Miladı olarak benim aldığım tarih, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin çok değerli ve daima rahmetle andığım, hukukçu Başkanı Sayın Sinan Erdem'in TMOK bünyesinde sessiz sedasız kurduğu ve naçiz şahsımı da başkanlığına atadığı "Hukuk Komisyonu"nun 25 Ekim 2001'de kuruluşudur. (EKİNER, 2007: 17-21)

Gerçekten, 1938 ve sonrası yıllarda Türkiye'de yayınlanan "BEDEN TERBİYESİ VE SPOR" adlı derginin üç sayısında (1940/24, 1941/25, 1941/26) "Necdet AZAK" imzasıyla, başlığı "SPOR HUKUKU" ve üst başlığı "SPOR BAKIMINDAN HUKUKÎ BİR TETKİK" bir yazı dizisine spor hukuku hakkında bundan 67 yıl önce çok değerli tespitlerde bulunulmuştur. Sayın Necdet AZAK, disiplinin adını son derece çağdaş bir şekilde koymuştur: SPOR HUKUKU. 1940 yılına ait, o dönemdeki Spor – Hukuk ilişkileri ve bilhassa henüz oluşmamış spor hukuku kavramı göz önünde tutulursa, ne denli çağının ilerisinde ve hatta günümüzde, incelemiş olduğum, Fransızca, İngilizce ve İtalyanca "spor hukuku" kitaplarındakinden de daha veciz ifadeler taşıdığını belirtmek isterim. (EKİNER, 2007: 17-21)

2.5. SPOR HAKKI KAVRAMI

2.5.1. Kamusal Bir Hak Olarak Spor

Hak, hukuken korunan ve sahibine (veya temsilcisine) bu korumadan yararlanma yetkisi tanınan menfaattir (çıkardır). Hak sahibi kişilerdir. Hayvanlar ve eşyalar, hak sahibi olamazlar. Kamu Hakları, genellikle kişilerin Devletle olan ilişkilerinden doğan, yani Kamu Hukukunu ilgilendiren haklardır. (KOCAMAN, 2003: 17-18)

Anayasaya baktığımızda, Spora ilişkin düzenleme sosyal ve ekonomik haklar içinde 59. maddede bulunmaktadır. Sporun geliştirilmesi başlığını taşıyan bu maddede “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere bu maddede, spor yapma, bir temel hak olarak belirtilmemiş, sadece devlete, vatandaşın beden ve ruh sağlığını geliştirmek için imkânlar sağlama görevi yüklenmiştir. Sporu, kişinin beden ve ruhsal olarak kendini geliştirme imkânının bir parçası olarak tanımladığımızda, Anayasanın, 59 ve 17. madde birlikte yorumlayarak, 17. maddedeki, “herkes yaşama, maddi ve manevi yaşamını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” hükmüne, spor yapmayı da bir hak olarak dâhil edebiliriz. Anayasanın 42. maddesinde düzenlenen eğitim ve öğretim hakkının içerisine, sporu öğrenme ve öğretmeyi de dâhil edebiliriz. (ÇAĞLAYAN, 2007: 24-25)

Kanaatimce, spor yapmak, Anayasada garanti altına alınmış ve Devlet tarafından ortadan kaldırılamayacak bir haktır. Zira bir hakkın Anayasada temel bir hak olarak düzenlenmemesinin amacı, bu hakkı Devlete karşı koruyup güvence altına almak, kanun koyucunun bu hakkı sınırlamasını veya ortadan kaldırmasını önlemektir. Spor, Anayasamızda temel bir hak olarak açıkça belirtilmemekler birlikte, Anayasamızın 17. ve 42. maddelerinden hareketle, sporun temel bir anayasal hak olduğunu söyleyebiliriz. Spor, bir öğrenme ve öğretme objesi olarak da anayasal temelini, Anayasanın 42. maddesinin birinci fıkrasındaki eğitim ve öğretim hakkından almaktadır. Spor yapma ve sportif faaliyetlere katılma, kişilerin,

Anayasanın 17. maddesinde düzenlenen, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme temel hakkının bir parçasıdır. Devlet, kişileri spor yapmaya veya yapmamaya zorlayıcı kanuni düzenlemeler çıkaramaz, idari işlemler yapamaz. Sporun öğrenilmesi ve öğretilmesi, anayasanın 42. maddesinde düzenlenen eğitim ve öğretim hakkının da bir parçası olduğundan, Devlet, bu hakkı engelleyici kanunlar çıkaramaz, idari işlemler yapamaz. Anayasanın 48. ve 49. maddelerinde düzenlenen çalışma ve sözleşme özgürlüğü, sportif alanda çalışma ve sözleşme yapma hakkını da kapsadığından, Devlet, vatandaşlarının sporcu olarak çalışmalarını –sporu meslek olarak icra etmelerini- ve bu amaçla sözleşme yapmalarını engelleyici kanuni düzenlemeler ve idari işlemler yapamaz. Sportif faaliyetleri teşvik etmek, bunlara imkân sağlayıcı tesisleri kurmak, spor yapanları –özellikle başarılı sporcuları- korumak, sosyal bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti’nin asli görevlerinden biridir.(ERTAŞ. PETEK, 2005: 39-40)

2.5.2. Kişilik Hakkı Olarak Spor

Kişilik hakkı, Medeni Kanunumuzun 23 ve 24. Maddeleri ile borçlar Kanunumuzun 47-49. Maddelerinde düzenlenen hükümlerle korunmaya çalışılmıştır. İnsanların sahip olduğu vazgeçilmez, devredilmez kişisel hakları vardır. Maddi hakları, vücut bütünlüğünü oluşturan tüm organları, dokuları ve diğer parçaları, manevi varlıkları ise, şeref ve haysiyeti, özel yaşamı, resmi, sesi, çocukları, konutu ve sair haklarıdır. Kişilerin manevi hakları ile maddi haklarının bütünü kişilik haklarını oluşturur. (GENÇ, 1998: 24-25)

Spor hakkı, kişilerin spor yapabilme yetenekleri ve spor yapma özgürlükleri üzerindeki haklarının toplamıdır. Türk Hukukunda spor hakkı, henüz özel bir kişilik hakkı olarak açıkça tanımlanmış değildir. Bu itibarla spor hakkı, özel olarak düzenlenmiş bir hak şeklinde değil, genel kişilik hakkının bir parçası veya türü olarak Medeni Kanun’umuz tarafından tanınmış ve korunmuştur. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 39-40)

Spor hakkı, Anayasanın 17. maddesinde yer alan “kişinin kendi maddi ve manevi hakkını koruma ve geliştirme” hakkının bir parçasını oluşturmaktadır. Bu bakımdan spor hakkı, kişilik hakları içerisinde yer almaktadır. Diğer tüm haklarda

olduğu gibi, bir kişilik hakkı olan spor hakkı da, doğumla başlar. Herkes spor hakkına sahiptir. Bu hakkın kazanılması için herhangi bir hukuki işleme gerek yoktur. Her hakta olduğu gibi, spor hakkı da amacına uygun olarak kullanılmak zorundadır. Spor hakkının genel amacı, kişinin bedeni ve fikri yeteneklerini korumak ve geliştirmektir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 27)

2.5.3. Çalışma Hakkı Olarak Spor

Çalışma hakkı 1982 anayasasının 49. maddesi çalışma hakkını tanımıştır. Bu maddeye göre “çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.”

(sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=calisma+hakk%C4%B1&nr=y&pt=calisma+hakki , 20.05.2009)

Anayasal "hak ve ödev" (49. madde) olarak düzenlenmiş bulunan çalışma hakkı, iş bulma yanı istihdam hakkını, yaşa, cinsiyete ve güce uymayan işlerde çalıştırılmama hakkını, işe almada ırk, renk, cinsiyet, inanç, siyasal düşünce ayrımcılığı yapılmama hakkını, istediği alan ve işte çalışma hakkını içerir. Bu hakların kullanılabilmesi, istihdam olanaklarının yaratılması, eğitim hakkı, iş güvencesi ve koruyucu standartların sağlanması, çalışma yaşamında belirli bir gelir güvencesi sağlanması, işçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, işçilerin örgütlenme hakkının sağlanması, işsizliğe karşı korunma, işgücünün toplumsal risklere karşı korunmasını içeren, sosyal güvenlik ve refah devleti anlayışlarının gelişmesi ve uygun mevzuatın hazırlanması demektir.

(bilgininadresi.net/Madde/14849/%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma-Hakk%C4%B1, 20.05.2009)

Çalışma hakkı olarak spor, kaynağını, Anayasanın 48. maddesinde bulmaktadır. Gerçekten de söz konusu maddeye göre, herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir. Bu ilke, spor bakımından da geçerli olup, herkes istediği spor alanında çalışma ve sözleşme yapma özgürlüğüne sahiptir, fakat diğer temel haklarda olduğu gibi spor hakkı da ancak bir kanunla sınırlandırılabilirdiğinden,

sportif alanda çalışma özgürlüğünün de kanunla belirlenmesi ve bu hakka sınırlamalar getirilmesi, bazı şartların yerine getirilmesi durumunda çalışma hakkının tanınması mümkündür. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 72)

2.5.4. Sporda Sendikal Haklar

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 23'üncü maddesinde; herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma, işsizliğe karşı korunma, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için, eşit ücrete hakkı olduğundan söz edilerek, örgütlenme hakkı ile ilgili şu düzenlemeye yer veriliyor: "Herkesin çıkarını korumak için, sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır." (forzalivorno.org/viewtopic.php?p=263493&sid=8cd876363e464a7738e264387675b0f3, 20.05.2009)

"İşçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara" sendika denmektedir. Sendikaların amacı, üyelerinin ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmektir. Anayasanın 51. maddesine göre, işçiler ve işverenler önceden izin almaksızın sendikalarını ve üst kuruluşlarını kurabilecekleri gibi, bunlara serbestçe üye olabilecekler ve üyelikten ayrılacaklardır. Yine hiç kimse sendikaya üye olmaya ve üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamayacaklardır. Bir hizmet akdine dayanarak çalışan kişiler, işçidir ve bunlar, sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkına sahiptirler. Bu duruma göre sendika hakkına sahip olanlar sadece İş Kanununa göre çalışan işçiler değildirler. O haleden, profesyonel sporcular, hizmet akdine dayanarak çalışan işçiler olduğuna göre, sporcuların da sendika kurma hakları bulunmaktadır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 48-49)

1982 Anayasasının 51. maddesinde sendikal haklarla ilgili hükme göre işçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler. 2821 sayılı yasanın 3. maddesi incelendiğinde işçi sendikalarının bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak üzere, işkolundaki işçiler tarafından kurulabileceği hükmü ile örgütlenme hakkı tanınmış

iken meslek esasına göre sendika kurmak yasaklanmıştır. Yasal hükümler dikkate alındığında sporcuların mesleki esasa dayalı sporcular sendikası kurmasının yasak olduğu ancak sporcuların işkolu esasına göre Türkiye genelinde faaliyette bulunmak üzere sendika kurabilecekleri anlaşılmaktadır. 821 sayılı yasanın “Sendika üyeliğinin şartları” başlıklı 20. maddesine göre on altı yaşını doldurmuş olup da bu kanuna göre işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilirler. Sendikalar Kanunu’na göre kimlerin işçi sayılacağı da 2. madde de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre bir hizmet akdine dayanarak çalışanlar işçi sayılırlar. Sporcular, İş Kanunu’nun 4. maddesinin (g) fıkrası gereğince 4857 sayılı kanunun kapsamı dışında bırakılmış, yani İş Kanunu hükümleri sporcular hakkında uygulanmamaktadır. İş kanunu kapsamına alınmayan sporcular Borçlar kanunu kapsamında iş ilişkilerini düzenlemekte ve haklarını bu kanun çerçevesinde korumaktadırlar. Borçlar Kanunu’nun 313’üncü maddesine göre “Hizmet akdi, bir mukaveledir ki onunla işçi, muayyen veya gayri muayyen bir zamanda hizmet görmeği ve iş sahibi dahi ona bir ücret vermeği taahhüt eder”. Sporcuların sendikalaşmasında işkolunun esas olması, işkolu tartışmalarını gündeme getirmektedir. Bu konuda yapılan tartışmalarda sporcuların “ Konaklama ve Eğlence İşkolu” veya “Genel İşkolu”nda örgütlenebilecekleri yer almaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın 02.05.2002 tarih ve 2002/7 sayılı kararı ile Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği, Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Fenerbahçe Spor Kulübü Derneği işyerlerinin 25’nolu “Konaklama ve Eğlence Yerleri” işkolunda yer aldığı tespit edilmiştir. Sporcular Borçlar Kanunu’nun hizmet akdi hükümlerine göre işçidirler, mevcut mevzuatımız dikkate alındığında sendika kurma ve sendikaya üye olma hakları vardır. Sporcuların sendikal hakları yasa, anayasa ve uluslararası sözleşmelerce teminat altındadır. (YORGUN, 20.05.2009)

İlk sporcu sendikasının 1885’te kurulan Amerikan Beysbol Oyuncuları Sendikası (National Brotherhood of Professional Baseball Players) olduğu kabul edilir. Bugün, sendikalaşmanın göreceli olarak zayıf olduğu ABD’de dört büyük spor dalında (beysbol, hokey, futbol ve basketbol) örgütlü profesyonel sporcular faaliyet gösteriyor. Avrupa’da ilk profesyonel sporcu sendikası 1907’de kurulan ve bugün de faaliyetini sürdüren İngiltere Profesyonel Futbolcular Sendikası (Professional

Footballers' Association- PFA). Avrupa profesyonel sporcu sendikalarında, ABD'de olduğu gibi toplu iş sözleşmesi ve grev uygulamasına pek rastlanmıyor, Avrupa sendikaları sporcuların sosyal haklarına, kariyer sırasında ve sonrasındaki durumlarına odaklanıyorlar. Ancak Avrupa'da dahi, örgütlenmiş profesyonel sporcu sendikasının bulunduğu hiçbir spor branşında, sendikanın katılmadığı kararlar alınmıyor. Profesyonel futbolcu sendikalarının oluşturduğu Avrupa merkezli üst örgüt olan FIFPro'ya 2006 yılı itibarıyla 40 ülkeden, 40'ın üzerinde sendika üye. Türkiye'de profesyonel sporda ilk ve tek sendikalaşma denemesi 1965'te yaşandı. 1980 darbesiyle faaliyeti son bulan Futbol-İş Sendikası 15 yıllık dönemde 13 kez genel kurula gitti, hiçbir zaman da kayda değer bir üye sayısına ulaşamadı. (AYDIN, 26.01.2009)

2.5.5. Sporda Profesyonellik

Fransızca “profession” (iş) kelimesinden türemiş, "çalışan" anlamına gelen kelime. Terim olarak anlamı, yaptığı işi hakkını vererek ama kendi çıkarlarını da güncel tutarak özel hayatı ile iş hayatı arasında dengeyi kurabilen insan modelidir. (sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=profesyonellik, 20.05.2009)

Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın “Tanımlar” başlığı 4. Maddesinde, amatör ve profesyonel futbolcu kavramları da tanımlanmıştır. Buna göre amatör futbolcu “Futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler (konaklama, malzeme, sigorta ve antrenman giderleri) dışında herhangi bir ücret almayan futbolcuları” , profesyonel futbolcu ise “Futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler dışında, ayrıca kulübünden ücret alan ve kulübü ile bu hususta yazılı bir sözleşmesi bulunan futbolcuları” ifade etmektedir. Profesyonellik için devamlı bir maddi menfaat sağlanması gerekir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 82-83)

Yaptığı sportif faaliyet karşılığında, zorunlu giderler dışında bir karşılık alan sporcuya, profesyonel sporcu denir. Zira bu kişi, söz konusu sportif faaliyeti ücret mukabilinde bir meslek olarak icra etmektedir. Türkiye'de profesyonelce icrasına izin verilen spor dalı futboldur. (ÇAĞLAYAN, 2007: 52-53)

Profesyonel kavramını Şu Şekilde açıklayabiliriz: “Bir işi, mesleği, amatör gibi zevk için veya heves dolayısıyla değil, kazanç sağlamak amacıyla yapan kimselerdir. Ma veya gösterilere çıkmak veya öğretici olarak çalıŐmak için ücret alan, bir spor dalında maddi kazanç karşılığında çalışan her kişi profesyonel sayılır.” Profesyonellik her ne kadar ret karşılığında spor yapmak olarak algılansa da bir işi en iyi yapan ve o iş için gerekli olan kişileri de profesyonel olarak dŐnmek gerekir. (GENÇ, 1998: 69-70)

2.6. SPORUN ÖZNELLERİ (KİŞİLERİ)

2.6.1. Sporun Gerçek Kişi Öznelleri

Özne (süje), bir işi ya da eylemi gerçekleştiren kişi ya da kişilere denir. Bu anlamda sportif faaliyeti, spor yapma eylemini gerçekleştiren kişiler, sporun öznellerini oluşturmaktadır. Sporun gerçek kişi öznelleri, sporcular, teknik direktörler, antrenörler, hakemler, yöneticiler gibi çok çeşitli özneller bulunmaktadır. (GENÇ, 1998: 38)

2.6.1.1. Sporcular

Sporcu, spor olayını gerçekleştiren, sporun genel kurallarına uyararak yetenek ve bilgisi ile rakiplerini yenmeye çalışan kişidir. (GENÇ, 1998: 38)

Sporla ilgisi olan, spor olayını biraz bilen her insanın vereceği ilk yanıt, sporcunun bir kişilik olduğudur. O özel ve yüksek bir kişiliktir. Çünkü spor bir fair - play olayıdır. Bu nedenle de bir ahlaktır. (ERDEMLİ, 28.01.2009)

2.6.1.2. Teknik Direktörler

Teknik direktörler bireysel sporlarda sporcuyu, takım sporlarında çalıştırdığı takımı yapılacak karşılaşmada ne tür bir çalışma planı (taktik) gerçekleştireceği, oyuncu veya oyuncuların karşılaşmalarda nasıl bir görev yapacağını belirleyen, takımda kimlerin kadroda bulunacağını tespit eden en yetkili kişidir. Antrenmanlarda sporcuların çalışmalarını ve durumlarını gözlemleyen ve bu kişilerin antrenman performanslarını dikkate alarak karşılaşmalarda kimin oynayacağını belirleyen tek yetkili kişidir. Teknik Direktör, sporcuların oyun bilgilerini ve mücadele şekillerini daha önceden belirlenen taktiklere uygun gerçekleştiren kişi olduğundan sporcu veya takım için en önemli müşavir ve yönetici kişidir. Karşılaşma sırasında takımın oyun planından önemli kararlar alarak oyunun kazanılmasını sağlar. Ayrıca kadroda yetersizlik söz konusu olduğu takdirde yeni oyuncuların alınmasını ister. (GENÇ, 1998: 38)

Spor takımının oyuncularını kurduğu düzene göre oynatan, oyuncularla spor kulübü arasında ilişkileri düzenleyen kişi. (anlambilim.net/teknik-direktor-nedir-49581.htm, 04.02.2009)

2.6.1.3. Antrenörler

Antrenörler, sporculara spor kurallarını ve taktiklerini öğreten onları karşılaşmalara hazırlayan, sporcuların kabiliyetlerini keşfederek, onları karşılaşmalarda belirli mücadele şeklinde hazırlayan ve yapılarına uygun bir disiplin geliştiren kişilerdir. Bu kişiler sahip oldukları bilgi ve tecrübeleri sporculara aktarırlar, spor kuralları hakkında bilgi verirler, takımda birlik ve beraberliğin kazanılması için kardeşliği sağlamaya çalışırlar. Teknik Direktörlerin yardımcılarıdır. Antrenör sporcuları dışarıda gözlemleyerek onların eksikliklerini, zayıf yanlarını tespit ederek onları yönlendirirler, sporcuların rakiplerinin taktiklerini analiz ederek onları yetiştirirler. Sporcuları psikolojik olarak da karşılaşmaya hazırlarlar. (GENÇ, 1998: 38)

Bir spor dalında sporcuğu eğiten, yetiştiren ve çalıştıran kişi, Çalıştırıcı. (anlambilim.net/antrenor-nedir-5475.htm, 04.02.2009)

2.6.1.4. Menajerler

İngiliz literatüründe “yönetici”, “sorumluluk sahibi kişi” anlamına gelmektedir. Spor olgusunda menajere çeşitli anlamlar yüklenmiştir. Takım ile yönetim arasında bir rol olarak yönetimin emirlerini uygulatan, takım hakkında objektif raporlar sunarak tarafların birbirlerini yanlış algılamalarının önüne geçen kişidir. Menajerlik sporda İngiltere’de gelişen bir olgudur. Bilinen genel anlamı dışında idari menajerlik diye bir kavram da vardır. Bunlar takımın yapacağı maçların hazırlığını yaparlar, otel, kamp gibi yerler tutarlar, saha içi organizasyon ve reklam, tanıtım gibi halkla ilişkileri yürütürler. Menajerin bir başka çeşidi de sporculara kulüp, kulüplere sporcu teminine aracı kişilerdir. Ya da sporcuların her türlü hukuki ilişkilerini düzenleyen vekiller için de menajer denilmektedir. (GENÇ, 1998: 38)

Yönetici. Bir sporcunun veya sanatçının, mesleki işlerini yöneten kimse. Bir spor takımının teknik yöneticisi. (anlambilim.net/menajer-nedir-33512.htm, 04.02.2009)

2.6.1.5. Yöneticiler

Spor yöneticileri tüzel kişi olan spor kulüplerini idare eden gerçek kişilerdir. Yöneticiler kulüplerin yönetimini üstlenmiş, amaç ve hedeflerini gerçekleştiren, fahri veya ücret alan kişilerdir. Spor kulüp yöneticileri sporu iyi bilmelerinin yanında ekonomik olarak varlıklı kişiler olması da belediye, vali gibi kamu yöneticiliğinde bulunan kişiler olması tercih edilmektedir. (GENÇ, 1998: 38)

Yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, yöneten kişi, idareci, menajer. Bir spor dalında takımların hazırlanması, oyuncunun bakımı, çalışma yerinin sağlanması, yapılacak karşılaşmaların planlanması vb. işlerle ilgilenen kimse. (yonetici-nedir.cix1.com, 04.02.2009)

2.6.1.6. Hakemler

Bir karşılaşmayı, bir oyunu, belli bir kurallar bütününe uygun olarak, gerektiğinde kuralları da yorumlayarak yöneten kişi. Anlaşmazlık durumunda onun sözü geçerlidir. (ansiklopedi.turkcebilgi.com/hakem, 04.02.2009)

Hakemin görevi, yargıcılık.(anlambilim.net/hakemlik-nedir-25855.htm, 04.02.2009)

Oyunun kurallara uygun olarak yönetilmesinden sorumlu olan ve kararlarına uyulması gereken görevli. Oyunu yöneten kişi (ERDEM, 1968: 39)

Yargıcı. (SUNGURBEY, 1966: 43)

Hakemler, spor karşılaşmalarının kurallara uygun yapılmasını sağlayan kişilerdir.(GENÇ, 1998: 38)

Hakem, tüm spor dallarında müsabakanın olmazsa olmazlarından biridir. Müsabakanın yönetimini, ister insan unsuru ile isterseniz elektronik aygıt

yönetimiyle veya aklınıza gelebilecek bir başka yöntemle yönetmeye çalışın, her halükarda bu yöneten nesnenin adı “Hakem” olacaktır. Kelime olarak Arapça olan bu sözcük HKM kökünden türemiştir. Hüküm, Hakim, Hakem, Tahkim, Tahakküm olarak türeyen sözcüğün temelinde, ortak nokta, “karar vermek” kavramı, “hükmetmek” eylemidir. Buna göre Hakem ve Hakim sözcüklerinin temel anlamı “anlaşmazlıkları çözücü kararı veren kimse” olarak ortaya konulabilir. Müsabaka sırasında saha içindeki kişileri ve olayları izleyecek, yorumlayacak ve olayları o spor dalının Oyun Kurallarına, Yasa ve Talimatlarına göre yargılayarak hüküm verecek kişidir. Spor müsabakasında hakem, yöneten değil, yargılayandır. (SAVAŞER, 2007: 889-890)

2.6.1.7. Gözlemciler

Ayaktopu oyunlarını ve görevlileri izlemekle görevlendirilmiş kişi. (AYAKTOPU TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ, 1974: 51)

Gözlemciler, spor karşılaşmalarının kurallarına uygun olarak yürütülmesini sağlamak için hakem heyetini denetleyen ve hakemlerin tarafsız olarak oyunu oynatmalarını sağlatan kişilerdir. Bu kişiler karşılaşmaların sonunda karşılaşma ve diğer olaylar hakkında rapor hazırlarlar, eğer bir takım olaylar çıkmışsa gözlemcilerin raporu sonunun çözümü açısından büyük önem taşır. Federasyonlar bu raporlar doğrultusunda karar verirler. Gözlemci raporları takdiri delil olmayıp kesin delil niteliğindedir. Mahkemelerin bilirkişilerden istediği mütalaalara bağlı olmadıkları halde gözlemci raporları Federasyonlar açısından kesin delil niteliğindedir. Gözlemciler faaliyetlerini belirli ücret karşılığında yaparlar. Konularında kıdemli uzman niteliğinde kişilerdir. (GENÇ, 1998: 38)

2.6.1.8. Spor İl Temsilcileri (Ajanlar)

Ajanlar, Amatör spor organizasyonu içerisinde değerlendirilen, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatı olan il ve ilçe teşkilatlarına bağlı olarak, kamu personeli olmadan çalışmalarını yürüten, çeşitli amatör spor branşlarında bölgelerinde bulunan yetenekli sporcuların tespit edilmesi ve onların spor yaşantılarının geliştirilmesine yönelik görevlendirilmiş kişilerdir. Ayrıca mahalli

yörelerdeki amatör sporların gelişmesi için de çalışma yapmaktadırlar. (GENÇ, 1998: 38)

2.6.1.9. Taraftarlar

Sporcunun veya sporcuların temsil ettikleri renklere, kulübe veya bayrağa bağlı kimse. (BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK, tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=301380, 12.04.2009)

Taraftarlar, spor kulüplerinin faaliyetlerini maddi ve manevi destekleyen, kulübün hizmetlerini belirli ücret ödeyerek satın alan her türlü zorluğa rağmen takımına destek olmak için yurt içi ve yurt dışı deplasmanlara giden kulübün esas pazarını oluşturan halk kitlesidir. Taraftar desteği kulüpler için hayati derecede önemli olduğu için taraftarların beğenisine uygun oyuncu ve teknik eleman transferi yapılmaktadır. Taraftarlar, spor kulübüne, verilen desteğin artması için veya azalması durumunda bir değerlendirme yapmalarını sağlatan ayna gibidir. (GENÇ, 1998: 38)

2.6.2. Sporun Tüzel Kişi Özneleri

2.6.2.1. Kulüpler

Spor Kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun "Gençlik ve Spor Kulüpleri" başlıklı 14. maddesinde genel olarak düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; derneklerden başvurmaları halinde, spor faaliyetine yönelik olanlar "spor kulübü", boş zamanları değerlendirme faaliyetine yönelik olanlar "gençlik kulübü" ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar "gençlik ve spor kulübü" adını alır. Bu kulüpler, Gençlik ve spor Genel Müdürlüğünce tutulacak kütüğe kayıt ve tescil edilir. Kulüplerin organları, bu organların görev ve yetkileri, kulüplerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce de denetlenmesi ve bunla yapılacak yardımların şekil ve şartları, üst kurul oluşturmada uyulacak esas ve usuller, gençlik ve spor faaliyetlerini yürüteceklerin nitelikleri ve bunlara uygulanacak disiplin işlemleri, kulüplerin kayıt ve tesciline ilişkin esaslar İçişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenlenir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 114-115)

Bir ülkenin ulusal spor sistemi içinde yerleşme birimi, işyeri ya da bunların dışında genel bir amaç birliği esas alınarak nüfusun belli ve dar bir kendisine örgütlü-kurallı spor yaptıran “kulüp” olgusu, denekler hukuku hükümlerine göre “özel hukuk tüzel kişisi” olarak örgütlendiği Türkiye’de, incelenmesi başlı başına; “ilginç olacak” bir yönetsel örnek olaydır. Dünyanın her yerinde “spor kulübü” spor yaptıranın vazgeçilmez aracı, tabandaki temel örgütlenme birimidir: “Demokratik” bir ulusal spor yönetimi ancak bu tabandan başlayarak yukarıya doğru örgütlenebilir. Spor kulüplerinin tek işlevi spor yaptırmaktır. (FİŞEK, 1998: 451)

Sporun çekirdek örgütü kabul edilen kulüp kelimesi dilimize İngilizce “club” kelimesinden geçmiştir. İngilizcede birçok anlamı olmasına rağmen bizim için önemlisi “sosyal, edebi, sportif, siyasi veya başka amaçlarla örgütlenmiş kişi toplulukları” anlamında olanıdır. Buna karşılık, hukuk literatüründe, kulüp ifadesi “dinlenme, eğlenme ve spor yapma amacıyla kurulan ve belli kişilerin girebildiği toplantı yeri, dernek” anlamında tanımlanmıştır. Sportif amaçlı kulübü ise, “sporculara sporu bilimsel olarak öğreten ve uygulatan, bir amaç için bir araya gelmiş dernek veya şirket statüsündeki örgütler” şeklinde tanımlayabiliriz. (ERTEN 2007: 41)

Kavram olarak kulüp, insanların görüşmek, konuşmak, spor yapmak gibi amaçlarla toplandıkları yer olarak tanımlanabilir. Bundan hareketle spor kulübü belirli kurallara göre (kanun, tüzük, yönetmelik, talimat, sözleşmeler) kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında hizmet veren, her yaş grubundaki insanların spor yapabileceği, tesis, araç, gereçlere sahip olan, kaliteli sporcuların yetiştirilmesini de hedefleyen tüzel kişilerdir. (GENÇ, 1999: 27)

2.6.2.2. Federasyonlar

Spor branşları GSGM bünyesindeki spor federasyonları vasıtasıyla yönetilir. Temsil ettikleri spor dalı ya da dallarının en yetkin kuruluşları olan Spor Federasyonları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı içinde Ana Hizmet Birimi olarak Başkanlık şeklinde yer almaktadırlar. Federasyon başkanları fahridir ve seçimle göreve gelirler. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 22.11.1993 tarihli ve 21766 sayılı “Spor Federasyonlarının Teşkilatı Çalışma, Görev, Yetki ve

Sorumluluk Yönetmeliği'nin 'Federasyonların Belirlenmesi' başlığını taşıyan 5.maddesinde, federasyonların GSGM Merkez Danışma Kurulu kararı ile kurulacağı, bir federasyona bir veya daha fazla spor dalının bağlanabileceği belirtilmiştir. (ÇOLAKOĞLU, e-sosder.com/dergi/27323-335.pdf, Ankara 2006, 20.05.2009)

Federasyonlar bir üst birlik olarak yeterli sayıda dernek ve tüzel kişiliğe haiz kuruluşların bir araya gelmesiyle oluşturulur. Spor federasyonlarını spor kulüpleri oluşturmaktadır. Her spor federasyonu milletler arası konfederasyonlara üye olarak bu konfederasyonların faaliyetlerine uygun hareket ederek onların talimatlarına mutlaka uyarlar. Milletler arası konfederasyonların talimatları iç hukukla çatıştığı takdirde (Anayasa bile olsa) milletler arası konfederasyonun talimatını yerine getirmek zorundadırlar. Bu talimat iç hukuk bakımından üstün hukuk niteliği kazanmaktadır. (GENÇ, 1998: 47)

Spor federasyonları kendi spor dalları ile ilgili alanlarda hizmet ve faaliyetlerin sevk ve idaresini bağımsız olarak yürütürler. Spor federasyonları kendi spor dallarının yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü müsabaka, toplantı, kamp, seminer gibi faaliyetlerin sevk ve idaresinden sorumludur. Her spor federasyonu bünyesindeki sporcuların eğitimlerinde ve yetiştirilmelerinde gerekli olan antrenörlerin yetiştirilmesini sağlar. Hakem kursları düzenlerler. Başarılı ve başarıya aday sporcular için kamplar, gelişim kursları düzenlerler. (DEMİRCİ, 1991: 36)

Federasyonlar kendilerine bağlı olarak yapılan spor faaliyetleri ile ilgili teknik ve idari kararları almakla yükümlüdürler. Buna göre federasyonlar kendi alanları içinde yer alan spor dalı ile ilgili olarak antrenör ve monitör yetiştirilmesini sağlamak, ülke içinde müsabakalar düzenlemek, bu müsabakalar için hakem, gözlemci ve temsilci atamak; uluslar arası yarışmalara katılacak takımlar seçmek; seçilen takımları yarışmalara hazırlamak; yarışmaların organizasyonu için gereken hakem, antrenör ve müsabaka taslakları hazırlamak, bunları Merkez Danışma Kuruluna sunmak; spor disiplinine aykırı davranışta bulunan sporcu, hakem, antrenör ve yöneticiler ile spor kurum ve kuruluşlarını ceza kurullarına sevk etmek; Milli Takım sporcu ve yöneticilerinin sigorta işlemlerinin yapılması gibi görevleri yerine getirirler.(GÜNAL, 2007: 220)

1. Türkiye’de Bulunan Spor federasyonlarının Listesi:

- 1- Atıcılık ve Avcılık
- 2- Çim Hokeyi
- 3- İşitme Engelliler
- 4- Oryantiring
- 5- Atletizm
- 6- Dağcılık
- 7- İzcilik
- 8- Otomobil Sporları
- 9- Badminton
- 10- Dans
- 11- Judo ve Kuraş
- 12- Basketbol
- 13- Eskrim
- 14- Kano
- 15- Satranç
- 16- Bedensel Engelliler
- 17- Futbol
- 18- Karate
- 19- Sualtı Sporları
- 20- Beyzbol, Softbol, Korumalı Futbol ve Ragbi

- 21- Kayak
- 22- Sutopu
- 23- Bilardo
- 24- Kızak
- 25- Taekwondo
- 26- Binicilik
- 27- Golf
- 28- KickBoks
- 29- Tenis
- 30- Bisiklet
- 31- Görme Engelliler
- 32- Kürek
- 33- Triatlon
- 34- Bocce Bowling Dart
- 35- Güreş
- 36- Masa Tenisi
- 37- Üniversite Sporları
- 38- Boks
- 39- Herkes İçin Spor
- 40- Modern Pentatlon
- 41- Voleybol

- 42- Briç
- 43- Halk Oyunları
- 44- Motosiklet
- 45- Vücut Geliştirme ve Fitnes
- 46- Buz Pateni
- 47- Halter
- 48- Muay Thai
- 49- Wushu
- 50- Buz Hokeyi
- 51- Hava Sporları
- 52- Okçuluk
- 53- Yelken
- 54- Cimnastik
- 55- Hentbol
- 56- Okul Sporları
- 57- Yüzme

(GSGM, gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.6.2.3. Uluslararası Konfederasyonlar

Uluslararası spor konfederasyonları spor faaliyetlerinin kural ve şartlarını belirleyen uluslar arası spor karşılaşmalarını yürüten yetkili kuruluşlardır. Uluslar arası kuruluşların başında Uluslar arası Olimpiyat komitesi gelmektedir. Bu kuruluşun merkezi İsviçre'nin Zürich kentindedir. FIFA, futbolda kuralların belirlenmesi, uygulanması, değiştirilmesi, uluslar arası maçların ve turnuvaların

düzenlenmesi konusunda en yetkili organdır. FİFA talimatının ilgili maddelerinde de belirtildiği gibi uluslar arası futbol şampiyonası düzenleme yetkisi sadece FİFA'YA aittir. Futbolda FİFA beş konfederasyondan oluşan birliktir. Bu konfederasyonlar kıtalara göre ayrılmıştır. Türkiye'nin bağlı bulunduğu UEFA'dır. UEFA'nın dışında Asya, Afrika, Amerika, Karaib konfederasyonları bulunmaktadır. (GENÇ, 1998: 49)

Konfederasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. Her konfederasyonun bir tüzüğü bulunur. Konfederasyon, kuruluş bildirim, tüzük ve gerekli belgelerin yerleşim yerinin en büyük mülki amirine verilmesiyle tüzel kişilik kazanır. Dernekler, bağlı oldukları federasyonun; federasyonlar da bağlı oldukları konfederasyonun genel kurulun de en az üçer üye ile temsil edilirler. (ÇAĞLAYAN, 2007: 81)

2.6.2.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Gençlik v Spor Genel Müdürlüğü Başbakanlığa bağlı, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşudur. İdare Hukuku açısından hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları arasında yer alan bu Genel Müdürlük, teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütülmesi ile yükümlü bir kuruluştur. Personeli devlet memuru statüsündedir. Bir kamu hizmeti niteliği taşıyan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler de görevli oldukları süre içinde kamu görevlisi sayılırlar. (GÜNAL, 2007: 216)

Türkiye'de yürütülen remi spor faaliyetlerini devlet yönetimi bakımından sevk ve idare eden kuruluştur. Bütün bu federasyonlar faaliyetlerini bu genel müdürlüğe bağlı olarak yürütürler. Bütün federasyonlar faaliyetlerini bu genel müdürlüğe bağlı olarak yürütmektedirler. (GENÇ, 1998: 51)

Spor branşları GSGM bünyesindeki spor federasyonları vasıtasıyla yönetilir. Temsil ettikleri spor dalı ya da dallarının en yetkin kuruluşları olan spor federasyonları GSGM Merkez Teşkilatı içinde Ana Hizmet Birimi olarak Başkanlık şeklinde yer almakta ve "Spor federasyonları teşkilatı, çalışma, görev, yetki ve

sorumlulukları” yönetmeliği çerçevesinde sürdürmektedir. (İMAMOĞLU. ÇİMEN, 1999: 59-79)

2.6.2.5. Spor Toto-Loto Teşkilat Müdürlüğü

Spor organizasyonlarını bir disiplin altında organize ederek kulüplerin isim haklarını belirli ücret karşılığında kiralamak suretiyle onlara gelir sağlayan kuruluştur. Spor toto ve loto teşkilatı spor faaliyetinin süjesi olmamakla birlikte, kulüpler bakımından bir hedef pazar niteliğini arz eden birçok kuruluştan bir tanesidir. Bütün spor kulüpleri faaliyetlerinin esas alıcısı ve destekçisi olan taraftarlarının beğenisine yönelik, onların taraftarlık duygusunu kazanmak için çalışırlar. Spor kulüplerinin maçlarını toto ve loto piyangosu ile satın almakta ve karşılığında ücret ödemektedir. Futbol Federasyonuna bağlı olarak çalışır. Spor kulüplerinin karşılaşmalarını her zaman destekleyen taraftar ve izleyiciler ve medya organları özel olarak televizyon kanalları da sporcuların ve kulüplerin kamuoyunda tanınmasına çalışan ve onların maddi gelirlerini arttıran organlardır. Özel televizyon kanallarının ülkemizde de yaygınlaşması onları büyük bir müşteri niteliğine büründürmüştür. Sporun büyük bir maddi sektör ve endüstri olmasını sağlamıştır. Futbol sektörü bütün dünyada 200 milyar dolarlık bir işlem hacmine ulaşmıştır. Sporun endüstri ve gösteri yanını dikkate alan kulüpler kadrolarına estetik ve gösteri yönleriyle takıma olumlu katkısı olan oyuncular için çok büyük transfer ücretleri ödemektedirler. (GENÇ, 1998: 51)

Sporun toplumsal bir olgu olduğu gerekliliğine inanan ülkeler, spora yapılan yatırımlarla ilgili maddi sorunları çözebilmek amacı ile çeşitli yollar bulmuşlardır. Bu yollardan en önemlisi, değişik spor politikalarına rağmen, yapılacak yatırımların, devlete yük getirmeden yürütülebilmesi için bazı organizasyonların kurulması olmuştur. Geçmişte kamu harcamalarının karşılanması amacı ile piyango düzenleyen devletler, bu sefer de Spor Toto ve benzeri kuruluşları devreye sokmuşlardır. Ülkeler yönetim biçimleri ne olursa olsun uyguladıkları şans oyunlarıyla hem spora ilgiyi arttırmışlar, hem de tesis, malzeme gibi sportif yatırımlara sürekli kaynak yaratmışlardır. Spor Toto ve benzeri kuruluşlar, hemen her ülkede bekleneni vermiş bu alandaki gereksinimleri karşılamıştır. (sportoto.gov.tr, 20.05.2009)

2.6.3. Sporun Dolaylı Özneleri

2.6.3.1. Gazete Ve Dergiler

Günümüzde gazetelerde en çok okunan sayfaların başında spor sayfaları gelir. Gazeteler sporun yazılı olarak reklam ve tanıtımının yapıldığı, kulüplerin ve oyuncuların kamuoyu tarafından yakından tanınması ve sahiplenilmesini sağladığı organlardır. Dergiler, gazetelere göre, sporu daha çok teknik, taktik ve öğretici bilgiler içeren geçici haberler dışında uzun süreli bilgiler veren niteliktedir. Gerek dergiler ve gerekse gazeteler spor olgusunun gelişmesi ve öğrenilmesinde büyük görevler yüklenmiş sporun dolaylı süjeleri arasında önemli yer tutar. Dünyada 1838 yılında yayınlanan "Sporting Life" adlı gazete ile Fransa'da 1854 yılında "Lesport" adlı dergi ilk spor yayınları olmuştur. Türkiye'de ise Ali Ferruh Bey'in 14 Mart 1891 yılında "Servet-i Fünun" dergisinde yayınlanan "Eskrim" makalesi basında yayınlanan ilk spor yazıları olmuştur. (GENÇ, 1998: 52)

2.6.3.2. Televizyonlar

Kitle iletişim araçları içerisinde, sporun güncel olarak takip edilmesinde, etkin bir yere sahip olan televizyon yayınları çeşitli spor organizasyonları sırasında milyarlarca insan tarafından takip edilmektedir. Günün her saatinde izleyicilerine spor programları, yayınları vererek izleyicilerin dikkatini sürekli canlı tutmaktadır. Televizyonlar haber, görüntü organı olmaktan öte spor kulüplerinin kazançlarına önemli oranda katkı sağlayan benzetmek gerekirse altın yumurtlayan tavuk gibidir. Televizyonların dünyanın her yerindeki spor karşılaşmalarından haber vermesi de sporu bölgesel nitelikten çıkarıp evrensel özellik kazanmasını sağlamaktadır. Çeşitli sporcuların şöhret ve popüler olmasını sağlamaktadır. Televizyonların birçok fonksiyonu yanında sporcuların ve kulüplerin reklamını yapması taraftarların maddi ve manevi desteğini arttırarak devam ettirmektedir ve yeni taraftar kazandırması kulüplerin gelirlerini olumlu yönde etkilemektedir. (GENÇ, 1998: 53)

2.6.3.3. Spor Akademileri

Üniversiteler spor olgusunu bilimsel olarak inceleyen ve sporun aktif süjeleri olan sporcular, antrenörler, yöneticilerin yetime ve gelişmesini sağlayan kuruluşlardır. Spor akademileri 4 yıllık temel niversite eğitimiyle sporun mahalli olmaktan çıkarılıp evrensel ilkeler etrafında akılcı, bilgiye dayalı bir ğretim yapması sporun geleceği bakımından önem kazanmıştır. Ülkemizde spor akademilerinin sayısı giderek artmakta ve bütün niversiteler bünyelerine spor akademileri katmaktadır. Eğer spor akademileri gelimi batı ülkelerinde olduğu gibi fonksiyonel bir işleve sahip olursa, ülkemizin sporda gelişmesi sağlanabilir ve sporcu ve teknik eleman ihracatları yapılarak ülke kalkınmasına ve tanıtımına büyük katkı sağlanabilir. Özellikle kk Balkan lkelerinin dünyanın her yerine çeşitli branşlarda sporcu transferi yaparak çok büyük miktarlarda para kazandıkları bilinen bir gerçektir. Spor akademilerinin kaliteli sporcu ve diğer spor öğreticileri yetitirmesi durumunda ülkemizde insanlarımızın aktif olarak spor aktivitesi gerçekleştireceği ve lisanslı sporcu sayısının artacağı ve ülkemizde büyük problem olan spor yapmama hastalığının açılacağını mit etmekteyim. (GENÇ, 1998: 54)

2.6.3.4. Spor Vakıfları

Sporun dolaylı süjesi olan spor vakıfları "sporun temel birlikleri olan spor kulüplerine, bu kulüplerdeki i yerlerindeki ve okullardaki sporculara ve spor görevlilerine kaynak, tesis ve eğitim olanağı sağlayan kuruluşlardır. Ülkemizde bulunan spor vakıflarının bazıları Şunlardır: Türk Spor Vakfı, Türk Spor Eğitim Tesis Vakfı, Türk Güreş Vakfı, Enka Spor Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı, Türk Futbol Vakfı, Türk Atletizm Eğitim ve YardımlaŐma Vakfı, Türk Tenisini Geliştirme ve Eğitim Vakfı, Türk Basketbolunu Geliştirme ve Eğitim Vakfı. (GENÇ, 1998: 55)

2.6.3.5. Spor Dernekleri

Spor dernekleri spor kulüplerini ve sporcuların korunmasına yönelik sporseverler tarafından kurulmuş olan tüzel kişilerdir. Amalan sporun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Büyük spor kulüplerinde birden çok spor derneği kurularak yönetime karşı baskı grubu oluşturma çalıŐmaları yapıldığı görülmektedir.

Ülkemizdeki spor derneklerinin bir kaçı şunlardır: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) , Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği (TSYD) , Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği, Türkiye Futbol Antrenörleri Menajerleri ve Monitörleri Derneği, Türkiye Spor Hekimleri Derneği, Profesyonel Futbolcular Derneği, Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği, Basketbol Hakemleri Derneği, Türkiye Futbol Adamları Derneği. (GENÇ, 1998: 55)

2.6.3.6. Sponsorlar

Sporun dolaylı süjelerinden bir tanesi de sponsor kuruluşlardır. Sponsor kuruluşlar kendi işletmelerinin reklâmını yapmak amacıyla spor organizasyonlarını ya da belli spor kulübünün faaliyetini destekleyen veya bireysel sporcunun maliyetini üzerine alan kişi ya da kuruluşları anlatan bir tanımdır. Sponsorluk dünyada yaygın bir uygulaması olan bir reklam aracıdır. Uluslararası kuruluşların büyük meblağlar tutan, örneğin dünya kupası gibi, spor organizasyonlarını destekleyerek kendilerinin kazançlarını arttırma ve prestij sağlamaya yönelik çalışma yapmaktadırlar. Sponsorluk, kurumsal ya da pazarlama amaçlarına yönelik, doğrudan medya kanallarını satın almadan gerçekleştirilen olay ya da nedenler için yapılan ticari bir yatırımdır. Sponsorluğun bir hayır işi olmadığını belirtmek gerekir. Sponsorluk ticari bir yatırımdır. Sponsorluk ile kuruluşlar; kurum imajını arttırma, marka farklılığı oluşturma, kurum hedeflerini destekleme gibi amaçlar yatmaktadır. Ayrıca sponsor kuruluşlara kendilerinin ne olduklarını ve ne yaptıklarını daha geniş kitlelere duyurma fırsatı yakalattır. Bizim ülkemizde kanunlarımızda yapılan değişikliklerle anonim şirketlerin kulüp satın alması ya da kiralaması yönünde kolaylık tanınması, şirketleri sponsorluktan çok kulüpleri satın almaya ürünlerinin ya da kuruluşlarının dolaylı reklâmlarını yaptırmaktadırlar. (GENÇ, 1998: 56)

2.7. SPORDA DİSİPLİN

Disiplin sözcüğü, “Disciple” kökünden gelen Latince kökenli bir sözcük olup, dilimizde Fransızcadaki biçimiyle kullanılmıştır. Ülkemizde uzun yıllar Arapçadaki karşılığı olan inzibat sözcüğü yerine kullanılmıştır. Zapturapt, sıkı düzen gibi anlamlar yüklenebilen disiplin sözcüğünün Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki karşılığı: “Yasa ve düzenin toplulukta sıkıca sayılır olması...” biçiminde yer almıştır. Terim anlamı olarak ise, disiplin, inzibat, sıkı düzen, yöntem anlamlarına gelmektedir. Disiplin sözcüğü, konuşma dilinde birçok anlama gelmekle beraber, hukuki anlamda, “ilgili kurumun veya kuruluşun düzeni ile amaç, faaliyet ve ilkelerine aykırı davranışlarından ötürü o kuruma dahil olanların tabi oldukları yaptırımlar bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Disiplin Suçu, belirli bir statü içindeki kişilerin, bu statüyü düzenleyen kurallara uymamalarından doğan olumsuz bir durumu ifade eder. Disiplin Cezası ise, belirli statü içindeki kişilerin önceden belirlenmiş hukuk kurallarının öngördüğü koşullarda uygulan yaptırımlardır. (BIÇAKCI, 2007: 277)

Her insan eyleminde olduğu gibi, sporun da belli kurallar çerçevesinde yürümesi zorunludur. Sportif faaliyetlerin kurallara uygun yürüyebilmesi için, spor faaliyetine iştirak edenlerin kuralları ihlal etmesi durumunda, bazı müeyyidelerin uygulanması zorunlu hale gelmektedir. Spor kurallarını ihlal edenlere belirli bir müeyyidenin uygulanması, sporda disiplin konusunun gündeme gelmesi demektir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 109)

3289 sayılı GSGM Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 11. maddesinde, gençlik ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişilerinde disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak yaptırımların, kanunlara ve milletler arası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza ve yönetmeliğiyle tespit edileceği belirtilmiştir. Bu amaçla GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmeliğin 1. maddesinde, bu yönetmeliğin, spor ahlakına, disiplinine sahip sağlıklı nesillerin yetişmesine yardımcı olmak, amatör spor faaliyetlerinde disiplini sağlamak için ceza kurallarının oluşturulması, milletler arası esas ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil

eden fiiller ile yaptırımların belirlenmesi amacıyla düzenlendiği belirtilmiştir.(ERTAŞ. PETEK, 2005: 154)

Spor Hukukunda disiplin diğer dallara göre daha çok önem taşımaktadır. Çünkü disipline edilmek istenen alan içinde bulunan kulüpler ve sporcular dışında, seyircilerinde eylemleri disiplin yaptırımı ile cezalandırılmaktadır. Spor hukukunda disiplin ihlalleri ve disiplin cezaları belirlenirken suç ve ceza hukukunun temel ilkelerinden bazı alanlarda ayrılma yoluna gidilmiş ve özellikle kusur ve sorumluluk açısından yeni düzenlemeler getirilmiştir. Disiplin tedbirlerinin, “kulüplerin ve gerçek kişilerin karşılaşma öncesinde, esnasında veya sonrasında oluşturdukları ihlaller için uygulanması, ev sahibi kulüplerin, müsabakanın oynanacağı stadın ve çevresinin düzeninden ve güvenliğinden sorumlu tutulması, kulüplerin sporcularının, görevlilerinin, taraftarlarının davranışlarından dolayı objektif olarak sorumlu bulunması” spor hukukuna özgü temel ilkeler olarak belirlenmiştir. (BIÇAKCI, 2007: 277)

Spor hukukunda disiplin kavramını, sporun amaç ve ilkelerine aykırı davranışlar nedeniyle ilgililerin tabi olacakları yaptırımlar olarak ifade etmek mümkündür. Disiplin cezaları veya disiplin kurallarına aykırı davranış ise belirli statü içindeki kişilerin, bu statüyü düzenleyen kurallara uymamalarından doğan olumsuz bir durum ifade eder. Spor müsabakalarında Disiplin cezaları ile korunmak istenen hukuki değer, spor faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak sportif, ekonomik ve toplumsal değerlerin ve düzenin korunmasıdır. Belirli kurallar çerçevesinde oynanan her spor müsabakasında, taraftarın müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya sporcuların veya diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere disiplin kurallarına ihtiyaç duyuyor. Bu çerçevede hazırlanan disiplin kurallarını içeren düzenlemeler de “disiplin talimatı” veya “disiplin yönetmeliği” olarak adlandırılmaktadır. Spor müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlali teşkil eden olaylar; talimatlara aykırı hareket olarak nitelendirilen, müsabakaların organizasyonuna ve düzenine ilişkin disiplin ihlalleri, sportmenliğe ve spor kurallarına aykırı hareket olarak nitelendirilen disiplin ihlalleri, saha ve seyirci olayları şeklinde gerçekleşen disiplin ihlalleri, olarak üç temel başlık altında toplamak mümkündür. (TÜRKKAN, 2007: 323)

2.7.1. Sporda Suç ve Ceza Kavramı

Suç; Yasaca cezası gösterilen eylem.(ERDOĞDU, 1972)

Cürüm. (OZANKAYA, 1975)

Bir toplumda haksız sayılıp, yazılı-yazısız kurallarla yasaklanan ve yaptırımlara bağlanan davranış ve eylem ya da Devletçe yasalarla tanımlanıp yaptırımı bağlanmış olan kurallara aykırı davranış olarak tanımlanmaktadır. (SUNGURBEY, 1966)

Ceza; Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı devletin koyduğu sınırlama(ERDOĞDU, 1972)

Suç sayılan bir davranışın yinelenmesini önlemek, bir suçun işlenmesine engel olmak amacıyla alınan tinsel ya da özdeksel önlem(OĞUZKAN, 1974)

Kıyım (SUNGURBEY, 1966)

Uygun görülmeyen tepki ve davranışları önlemek için uygulanan olumsuz ve acı veren uyarılar (ENÇ, 1974)

Oyun kurallarına aykırı davranışlara uygulanan yaptırım olarak tanımlanmaktadır. (ERDEM, 1968)

Hukuk kurallarını ihlal eden kişiye bir ceza verilmesi her hukuk düzeninde kabul edilmiş oldukça eski bir yaptırım türüdür. Suçların cezasız bırakılmasına izin verilmemiştir. Bu yaptırım türü ceza hukuku alanına özgü bir disiplindir. Ceza, ihlal edilen hukuk kuralının ağırlığına göre çeşitlilik gösterir. Anayasanın 8. Maddesi, suç ve ceza kanunilik ilkesini esas alarak, suç işleyen kişiler, ancak kanunda bulunan suçları işlediği takdirde, cezalandırılmaları söz konusu olacaktır. Bir kişinin suçlu olup olmadığına bağımsız mahkemeler karar verecektir. İnsanın en temel haklarının başında adil yargılanma hakkı gelmektedir. Hiç kimse işlemediği bir suçtan yargılanamaz ve bir başka kişinin fiilinden de sorumlu tutulamaz. Yine hiç kimse kesinleşmemiş yargı kararı olmadan da suçlu ilan edilemez.(GENÇ, 1999: 6)

Spor alanındaki disiplin suçları, “gençlik ve spor suçları” başlığı altında yönetmeliğin 32 ila 70. maddeleri arasında altı bölüm halinde belirtilmiştir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 114)

Spor etkinlikleri her beşeri faaliyet gibi, sosyal normlara ve özellikle hukuk normlarına aykırı olmadıkça biraya ve insanlığa büyük yararlar sağlar. Bu yönden, ne kadar sert olursa olsun sportif hareketlerin hukuksal sınırları içinde kalmasına olanak veren ve sonuçta bu faaliyetin hukuka uygunluğunu gerçekleştiren kural ve kriterlerin doğru bir biçimde saptanması gerekir. Böylece, hukuka uygunluk ile hukuka aykırılık arasındaki sınırı belirleyen kural ve kriterler spor hareketleri alanında da neyin suç olduğunu, neyin olmadığını ortaya koyarak, ceza hukukunun bu önemli ve güncel konusundaki sorunların çözümlenmesinde yardımcı olur. Sportif etkinliklerde ceza hukuku bağlamında öncelikle “kural ihlallerinin değerlendirilmesi ve nitelendirilmesi” gerekir. Yine, sportif etkinlikler sırasında ceza kovuşturması yapılmasında kamu yararının olup olmadığı araştırılmalıdır. Bu konu ile bağlantılı olarak sporcunun ceza hukuku normları ile korunmasının suç ve ceza politikasına ne derecede uygun düşeceği irdelenmelidir. Sportif etkinliklerde sporcunun olabilecek ceza sorumluluğundan başka, duruma göre, hakemin, seyircinin ve hatta antrenörün, spor kulübü idarecisinin, bazen de spor organizatörünün ceza sorumluluğu söz konusu olabilir. Bu sorumluluklardan her birinin sınırlarının ortaya konulması, boyutlarının belirlenmesi, spor ceza hukukunun görevidir. (İÇEL, 2004: 9)

2.7.1.1. Ceza Kurulları

GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğindeki yaptırımları uygulamaya yetkili kurullar, Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl ve İlçe Ceza Kurullarıdır. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 155-156)

2.7.1.1.1. Merkez Ceza Kurulu

Merkez Ceza Kurulu, iki yıl süreyle görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında, GSGM teklifi ile Bakan’ın onayıyla seçilen beş yüksekokul mezunu kişiden oluşur. Bu üyelerin, spor bilgisi, ihtisası ve tarafsızlığıyla tanınmış olmaları, en az üçünün Hukuk Fakültesi mezunu, birinin Genel Müdür tarafından seçilen bir

Danışma Kurulu üyesi olması ve diğerinin ise, Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu'nun yüksek okul mezunu üyesinden meydana gelmesi şarttır. Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve karar vermek, Ceza Kurulları'nın başkan ve üyeleri hakkındaki tahkikatları yapmakla görevlidir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 155-156)

2.7.1.1.2. Genel Müdürlük Ceza Kurulu

İki yıl süreyle görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında, GSGM teklifi ile Bakan'ın onayıyla seçilen, en az iki hukukçu, yüksek okul mezunu beş asil ve iki yüksek okul mezunu yedek üyeden oluşur. Genel Müdürlük Ceza Kurulu, İl ve İlçe Ceza Kurullarının görev kapsamı dışında kalan konularda, ceza yönetmeliğindeki hükümleri uygulamakla görevlidir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 155-156)

2.7.1.1.3. İl ve İlçe Ceza Kurulları

İki yıl süreyle görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında, Gençli ve Spor İl Müdürü'nün teklifi ve Vali'nin onayıyla atanan en az iki hukukçu, yüksekokul mezunu beş asil üye ile iki yedek üyeden oluşur. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 155-156)

2.7.1.2. Cezalar

2.7.1.2.1. İhtar Cezası

Teşekkül ve kişinin dikkatinin çekilmedir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.7.1.2.2. Yarışmadan Men Cezası

Teşekkülün veya sporcunun yarışmalara katılmaktan men edilmesidir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.7.1.2.3. Hak Mahrumiyeti Cezası

Hakemlik, gözlemcilik, temsilcilik, saha komiserliği yapmaktan, teşkilat veya teşekkül yöneticisi, idari ve teknik görevli olarak yarışmalarda hazır bulunmaktan, teşekkül mensubu olarak teşkilatla resmi ilişkilerde bulunmak ve yazmaktan mendir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.7.1.2.4. Saha Olaylarına İlişkin Cezalar

Seyirci, mensuplar, sporcular nedeni ile olaylardan sorumlu teşekküller, saha kapatma cezası veya resmi müsabakayı seyircisiz oynama cezası veya resmi müsabakadan men cezası ile cezalandırılır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.7.1.2.5. Puan İndirme Cezası

Teşekkülün, her yarışma için galibiyet halinde verilen puan miktarı kadar puanın düşürülmesidir. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.7.1.2.6. Küme Düşme Cezası

Yönetmelik hükümlerine göre teşekkülün bir alt kümenin yarışmalarına katılmak zorunda bırakılmasıdır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 110)

2.8. TÜRK SPORUNUN HUKUKİ GÖRÜNÜMÜ

Birbirinden farklı ve ayrıntılı hukuki düzenlemelere konu olan sporun, Türk Hukukunda ne tür bir sistem içinde ele alınarak düzenlemeye bağlandığı üzerinde kısaca durmak gerekir. Bu çerçevede esasen Türk sporuna ilişkin hukuki düzenleme yapma yetkisini tanıyan iki ayrı kanun söz konusu olmaktadır. Bunların ilki 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, diğeri ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun' dur. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini genel olarak elinde bulunduran bir kuruluştur. Ancak futbol, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün düzenleme yapma yetkisi dışında kalmaktadır. 3813 sayılı kanun gereğince, futbolla ilgili tüm kararları alma, uygulama ve denetleme yetkisi Türkiye Futbol Federasyonuna aittir. Bu genel yapı içinde 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (RG. 13.3.2004/ 25401) ile 3289 sayılı kanuna ilave edilen ek dokuzuncu madde üzerinde de durmak gerekir. Buna göre kanunda öngörülen süreç sonucunda federasyonlara idari ve mali özerklik verilebileceği kabul edilmiştir. Her ne kadar bu federasyonların kanunda özerk oldukları ifade edilse de özellikle federasyonların statülerini GSGM tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlamak zorunda olmaları, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilmesi ve özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbi olması, tam ve gerçek anlamda bir özerkliğin mevcut olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sebeple bu federasyonların gerçekte “yarı özerk” olduklarını ifade etmek hatalı olmaz. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.9. GSGM HUKUK KURULLARI

GSGM hukuk kurulları ile ilgili açıklamalara geçmeden önce bu çalışmada “hukuk “kurulu” tabirinden ne anlaşılması gerektiğini belirlemek gerekir. Bu çalışmada hukuk kurulu tabiri,

- Spor alanında uygulanacak hukuki düzenlemeleri hazırlayan veya
- Öngörülen hukuki düzenlemeleri doğrudan doğruya uygulama yetkisine sahip olan ya da

- Hukuki konularda görüş bildiren kurullar olarak nitelendirilmiştir.

Bu anlamda;

- Hukuki düzenlemeleri belirleme yetkisine sahip olan Merkez Danışma Kurulu;
- Sporda disiplinin sağlanması bakımından disiplin yönetmeliği çerçevesinde yaptığı yargılama sonucunda ceza kararlarını vermeye yetkili olan ceza kurulları;
- Özerk federasyonların ceza kurulları tarafından verilen cezalara karşı yapılan itirazları karara bağlayan Genel Müdürlük Tahkim Kurulu;
- Hukuki konular ve uyuşmazlıklar hakkında görüş bildiren danışma kurulları (istişari kurullar) hakkında bilgi verilecektir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere iki ayrı teşkilat içinde faaliyet göstermekte ve görevlerini yerine getirmektedir. Merkez teşkilatı, idari teşkilat ve sürekli kurullardan oluşmaktadır. Sürekli kurullar içinde spora ilişkin hukuki düzenlemeler konusunda en önemli yeri Merkez Danışma Kurulu almaktadır. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.9.1. Merkez Danışma Kurulu

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 3289 sayılı kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek için, yönetmeliklerle bir takım düzenlemeler yapmaktadır.

Bu yönetmelikler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ndeki sürekli kurullardan biri olan Merkez Danışma Kurulu tarafından hazırlanır. Federasyonların kurulması ve yetkilerinin belirlenmesi; sporcuların tescil, vize ve transferleri; gençlik ve spor çalışmalarında hukuka aykırı davrananlara verilecek cezalar; spor müsabakalarında uygulanacak müsabaka kuralları; hakemlik şartları ve hakemlerin yetiştirilmesi; spor faaliyetlerinin denetlenmesi gibi sporla ilgili tüm alanlarda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yönetmelikler çıkararak düzenleme yapmaktadır. O halde Merkez Danışma Kurulu, GSGM kapsamında yer alan spor dalları bakımından hukuki düzenlemeleri “yönetmelik” adı altında hazırlayan bir kuruldur. Ancak özerk federasyonların bu kapsam dışında kaldığını da ayrıca belirtmek gerekir. Merkez Danışma Kurulu, 3289 sayılı kanunda ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün bünyesindeki sürekli kurullardan biri olan Merkez Danışma Kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürünün başkanlığında; ülkede spor bilgisi ve ihtisası ile tanınmış olanlar arasından Başbakan (spordan sorumlu devlet bakanı) tarafından seçilecek üç kişi ile Milli Savunma, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun kendi mensupları arasından belirleyecekleri birer temsilci ve üniversitelerin sporla ilgili birimlerinin en üst yetkililerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilciden teşekkül eder. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

Merkez Danışma Kurulunun görevleri arasında,

- Genel Müdürlükçe hazırlanan bütçe ile federasyonlar tarafından hazırlanan plan ve programları tetkik etmek;
- Genel müdürlükçe hazırlanan yıllık çalışma programını tetkik ve tasdik etmek;
- Teşkilatı ilgilendiren yönetmelikleri hazırlamak;
- Federasyonların kurulması ve meşgul olacakları spor dalları hakkında görüş bildirmek;

- Spor saha, tesis ve malzemeleri ile ilgili konularda temel prensipleri tespit etmek;
- Genel müdürlükçe kendisine havale edilen diğer işler hakkında görüş bildirmek;
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra personeli ile sporcuların sosyal güvenliğini düzenleyici tedbirler konusunda ilgili yönetmelikleri düzenleyerek görüş bildirmek sayılabilir.

Merkez Danışma Kurulunun genel müdürlükçe hazırlanan yıllık çalışma raporunu tetkik ve tasdik etme ile teşkilatı ilgilendiren yönetmelikleri hazırlama konusunda verdiği kararlar kesindir. Bu kararlar sadece Başbakan (spordan sorumlu devlet bakanı) tarafından fesih veya tadil olunabilir (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.9.2. G.S.G.M. Ceza Kurulları

2.9.2.1. Genel Olarak

3289 sayılı kanunun 11' inci maddesine uygun olarak, gençlik ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişileri tarafından gerçekleştirilecek disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanuna ve milletlerarası teamüllere uygun olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği" ile belirlenmiş ve bu yönetmelik, 7.1.1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği, spor ahlakına, disiplinine sahip sağlıklı nesillerin yetişmesine yardımcı olmak, amatör spor faaliyetlerinde disiplini sağlamak için ceza kurullarının teşkili, milletlerarası esaslara ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil eden fiiller ile müeyyidelerinin belirlenmesi amacıyla düzenlenmiştir. Ceza yönetmeliğindeki müeyyideleri uygulamaya yetkili kurullar, Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl ve İlçe Ceza Kurullarıdır. Merkez Ceza Kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürü' nün teklifi ve Bakan' ın onayı ile seçilen beş yüksek okul mezunu kişiden oluşur. Merkez Ceza Kurulu' na seçilecek üyelerin, spor bilgisi, ihtisası ve tarafsızlığı ile tanınmış olmaları, en az

üçünün Hukuk Fakültesi mezunu, birinin genel müdür tarafından seçilen bir Danışma Kurulu üyesi olması ve diğerinin ise Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun yüksek okul mezunu üyesinden meydana gelmesi şarttır. Merkez Ceza Kurulunun görevleri;

- Genel Müdürlük Ceza Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve karar vermek,

- Ceza Kurulları'nın başkan ve üyeleri ile amatör sporların federasyon başkanları ve üyeleri hakkındaki tahkikatları yapmaktır.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu, genel müdürün teklifi ve Bakan'ın onayı ile seçilen, en az ikisi hukukçu, yüksek okul mezunu beş asil ve iki yüksek okul mezunu yedek üyeden oluşur. Genel Müdürlük Ceza Kurulu, İl ve İlçe Ceza Kurullarının görev kapsamı dışında kalan konularda ceza yönetmeliğindeki hükümleri uygular. İl ve İlçe Ceza Kurulları ise, Gençlik ve Spor İl Müdürü' nün teklifi ve Vali'nin onayı ile atanan en az iki hukukçu, yüksek okul mezunu beş asil üye ile iki yedek üyeden oluşur. İl Ceza Kurulları; hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki, aynı İl'e bağlı teşekkül ve kişilerin, amatör spor yarışmalarına ilişkin fiillerinin tahkikatını yapıp sonuçlandırır. İlçe Ceza Kurulları ise; hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki, aynı ilçeye bağlı teşekkül ve kişilerin, amatör spor yarışmalarına ilişkin fiillerinin tahkikatını yapıp sonuçlandırır. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.9.2.2. Ceza Kurullarının Çalışma Usulü

Ceza kurulları oluşturulduktan sonra üyelerin bir araya geldiği ilk toplantı-da bir başkan, bir başkan vekili ve bir de raportör seçilir. Bu seçimlerin gizli oyla yapılması gerekir. Ceza kurullarının kendi görev alanlarına giren konularda büro işleri işgünü içerisinde aralıksız ve düzenli olarak devam eder. Ceza kurulu başkanı, kurulun amiri ve temsilcisi olmak sıfatıyla bütün işgünlerinde, mesai saatleri içinde büro işlerinin yürütülmesini sağlar. Başkanın izinli veya özürlü olması gibi geçici sebeplerle ya da istifa, ölüm gibi sürekli sebeplerle görevinin başında bulunamayacak durumda olması halinde Başkan Vekili, Ceza Kurulu Başkanlığını vekâleten yürütür.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl ve İlçe Ceza Kurulları iki şekilde toplanabilirler. Öncelikle ceza kurulu haftanın hangi gününde toplanacağını kararlaştırmış ise o gün ceza kurulu toplanır. İkinci olarak ceza kurulu başkanının gerekli gördüğü hallerde başkan tarafından yapılacak çağrı üzerine ceza kurulu toplanır. Her iki şekilde de kurulun toplanmış sayılabilmesi için, üye tamsayısının çoğunluğunun toplantıya katılması gerekir. Merkez Ceza Kurulunun ise, görev alanına giren konunun kendisine intikal ettiği tarihten itibaren bir hafta içerisinde toplanması gerekir. Toplantının yapılacağı çağrısı, Merkez Ceza Kurulu başkanı tarafından diğer üyelere yapılır. Ceza kurullarının toplanabilmesi için üye tamsayısının çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması gerekir. Toplantı gündemi ceza kurulu başkanı tarafından düzenlenir ve kurul üyelerine bildirilir. Kurul başkanı toplantıda hazır bulunmadığı takdirde başkan vekili, başkan vekilinin de hazır bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Kurul tarafından alınacak kararlar, toplantıya katılan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Ceza kurulu toplantılarına aralıksız olarak üç defa, izni veya geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayan üye, kurul başkanının yazılı bildirim ve atamaya yetkili merciden alınacak onay ile istifa etmiş sayılır. Daha önce de belirttiğimiz gibi atamaya yetkili makam, Merkez Ceza Kurulu ve Genel Müdürlük Ceza Kurulu için Gençlik ve Spor Genel Müdürü' nün teklifi üzerine spordan sorumlu devlet bakanı; İl ve İlçe Ceza Kurulları için ise Gençlik ve Spor İl Müdürü' nün teklifi üzerine Vali'dir. Ceza kurulları, görev alanlarına giren tüm konularda yönetmelikte öngörülen cezaları vermeye yetkilidirler. Ceza kurulları kendilerine intikal eden olayın kendi görev alanına girmediğini tespit ettikleri takdirde olayla ilgili evrakı, ait olduğu ceza kuruluna gönderirler. Ceza kurulları arasında görev ve yetki konusunda bir uyuşmazlık çıktığı takdirde, bu görev ve yetki uyuşmazlığını Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. Örneğin Genel Müdürlük Ceza Kurulu, önüne gelen bir olayı kendi görev alanına girmediği düşüncesiyle İlçe Ceza Kurulu'na gönderir ve İlçe Ceza Kurulu da bu olayı kendi görev alanı içinde görmezse ortaya çıkan bu görev uyuşmazlığını Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. Benzer şekilde, farklı İl Ceza Kurulları ve farklı İlçe Ceza Kurulları ile İl ve İlçe Ceza Kurulları arasında çıkabilecek yetki uyuşmazlıklarını da Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.9.3. GSGM Tahkim Kurulu

21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna, 5105 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla eklenen Ek- 9 uncu maddesine dayanılarak, 17 Eylül 2004 tarih ve MDK- 291 sayılı Bakanlık Oluru ile Genel Müdürlük bünyesinde kurulmuş bulunan kuruldur. Tahkim Kurulu; özerk federasyon ile kulüpler, federasyon ile sporcu, hakem, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarına karşı ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar. Tahkim Kurulu, 3289 sayılı Kanun, Genel Müdürlüğün ilgili mevzuatı, federasyonların ve uluslararası federasyonların kurallarını dikkate alarak hüküm tesis eder. Tahkim kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya spor idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişi olmaları şarttır. Üyeler genel müdürün teklifi ve genel müdürlüğün bağlı olduğu bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir. Tahkim kurulu, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karar bağlar. (gsgm.gov.tr, 20.05.2009)

2.10. DOPİNG KAVRAMI

Doping sözcüğü ilk kez XVII.yy.da Amerika Kolonilerinde ortaya çıkmış bir kelimedir. Kuzey Amerika kıtasında 1626da Hollandalı göçmenlerin kurdukları Yeni Hollanda Şirketi ile Manhattan adasını satın alırlar ve yeni Başkentlerini kurarlar: New Amsterdam (günümüzün New York'u). Bu kentin ilk binalarının inşasında çalışan işçilere verilen günlük kumanyanın ana yiyeceğinin, yerel lehçede adına doop dedikleri bir çeşit çorba olduğu, dönemin kayıtlarından saptanmıştır. İçindekilerin neler oldukları tam olarak bilinmemekle beraber, çalışanlara dirilik veren ve yorgunluklarını alan etkide bulunduğu söylenir. Belki Guaranis Kızılderililerinin kullandıkları Paraguay çayı denilen bitki ana maddesinden oluşuyordu; ancak kesin olan, içenler üzerinde uyarıcı etkide bulunduğu ve bu nedenle XVII. yy.ın Amerika göçmeni beyazları tarafından çok kullanıldığıydı. Fakat bir süre sonra bir takım ani ölümlere neden olduğu, toksik madde içerdiği kuşkusuyla yasaklanmıştı Doping sözcüğüne verilen ikinci anlatım ise, 1964de L. Prokop tarafından ortaya atılmıştır. Bu yazara göre “dope” Güney Afrika’da Bantous yerlilerinin dinsel törenlerinde kullandıkları kuvvetli bir alkollü içkinin adıydı, ve XVIII.yy. sonlarında buradaki Hollanda kökenli beyazları oluşturan Boerslerce geliştirilen bir içkiye adını vermişti.Öyle veya böyle, kesin olan doping kelimesinin anglo-sakson kökenli olduğu, mutlaka “doop” veya “dope” sözcüklerinden birinden türetilmiş olduğudur. İlk kez 1903de kullanılmaya başlanmış ve İngiliz bilimsel yazılarında 1931den itibaren de uyarıcı- stimulant sözcüğünün yerini aldığı görülmektedir. Dopingin Fransızca karşılığı 1921 yıllarında “dopage” diye türetilmiştir. Bu yıllarda sözcük artık, ansiklopedi ve sözlüklere girmeye başlamış ve karşılığında ilk anlatımları, tanımlamaları yapılmaya çalışılmıştır. Sporcunun performansını artırmak amacıyla; vücuda verilmesi gereken maddelerin çeşitli yollarla vücuda verilmesine doping denir. Burada genelde sentetik malzemeler kullanılır. Bunlar doğal besin kaynaklarından alınamayan ve organizmanın üretemediği maddelerdir. Bu maddeler organizmada çeşitli uyarılara yol açmakta ve sporcunun rakiplerine karşı çeşitli avantajlar sağlamaktadır. (sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=88, 22.03.2009)

Doping, sporcunun verimini artırmak için kas ve sinirler üzerinde uyarıcı etkisi olan veya yorgunluk duyularını azaltan ilaçlar kullanılmasına denilmektedir.(GENÇ, 1998: 99)

İsviçre Olimpiyat Birliği'nin doping listesinde bulunan (ve bunun sonucu olarak da 'doping maddesi' olarak tanımlanan) maddenin alınması veya verilmesi ve keza bu listede yasaklanan metoda (sonuçta 'doping metodu' olarak tanımlanan) uygun bir kullanımı, bu çalışmada doping ve keza "doping cürümü" olarak anlaşılmaktadır. (KOCH, 2004: 15)

İnsanoğlu yeryüzünde var olmaya başladığı tarih öncesi çağlardan günümüze, hep bedensel ve ruhsal sınırlarını aşmaya çalışmış, yetenek ve becerilerini geliştirmeye uğraşmış ve bunu gerçekleştirmeye çabalarken hep bir takım tahrik ve takviye edici maddeler içmiş, yemiş ve kullanmıştır. Bir başka deyişle, insanoğlu tarih boyunca hep doping yapmıştır ve sporcu da bir insandır. Fransızca "Spor hukuku Sözlüğü"nü'nün yazarları Prof. J. -P. Karaquillo ve Prof. F. Alephilippe Doping'e şu tanımı veriyor: "Doping, bireyin performansını yapay şekilde iyileştirmek amacıyla, sağlığa zarar verebilecek maddelerin ve yöntemlerin bilinçli şekilde kullanılmasıdır." (EKİNER, 2007: 245-271)

Doping dediğimiz uygulama, yöntem ya da maddeler, uluslar arası yada ulusal federasyonlar tarafından, spor organizasyonları tarafından yasaklanmış madde ve yöntemlerin kullanımınıdır. (GÜNER, 2007: 779)

WADA'nın bazı tanımları var: Performansı artıracak, bir; sağlığı bozacak, iki; spor ruhuna aykırı olacak.örneğin "Kreatin" ve "Karnitin" isimli maddeler doping değil; çünkü; sağlığı gereksiz yere tehlikeye atmıyor ve spor ruhuna da aykırı değil. Belki performansı artırabilir. Dolayısıyla, bir maddenin doping sayılabilmesi için, en az bunlardan ikisinin sağlanması lazım. (TEMİZER, 2007: 804)

Doping kontrolü; sporcuların seçimi, idrar numunelerinin alınması, numunelerin analizi ve sonuçlarının yorumlanması işlemlerini kapsar. (ÇAĞLAYAN, 2007: 150)

Doping kontrolü daha çok idrar örneklerine dayalı yapılmaktadır. Ancak kan örnekleri üzerinde yapılması yolu da geliştirilmeye çalışılmaktadır. Yapılan analizler sonucunda sporcunun numunesinde yasak maddelere rastlanırsa, sporcu doping kullanma suçunu işlemiş demektir, ulusal ve uluslararası spor kurallarına göre cezalandırılır. Her spora ilişkin ulusal ve uluslar arası düzenlemelerde, doping kullanımına ilişkin suçlar ve cezalar belirlenmiştir. Ülkemizde bu konu iki metinde düzenlenmiştir. Birincisi GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği, ikincisi ise Futbol Federasyonu Disiplin Talimatıdır. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 179)

2.11. DÜNYA ANTI- DOPİNG AJANSI (W.A.D.A)

Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) Kasım 1999'da, dopingsiz sporu yücelten ve teşvik eden bir vizyon ile oluşturulmuştur. WADA, eğitim, danışmanlık, araştırma ve öncülük yoluyla ulusal ve uluslar arası düzeyde dopinge karşı savaşı desteklemek ve koordine etmek için çalışmaktadır. Bunun yanında, küresel araştırma programlarına öncülük yapar. Bu programları koordine ederek, bu amaçla ayrılan bütçeyi yasaklı madde ve yöntemlerin araştırılmasına harcar. WADA'nın koordine etme görevi, aynı zamanda, bağımsız yarışma/karşılaşma dışı doping kontrol programlarını uygulamayı içerir. WADA programı, uluslararası federasyonlar ve ulusal dopingle mücadele kuruluşları tarafından yürütülen kontrolleri tamamlar. WADA, 1 Ocak 2004'ten itibaren, laboratuvarları akredite etmeye ve Yasaklı Maddeler Listesi'ni hazırlamaya ve yayımlamaya başlamıştır. (wada-ama.org/rtecontent/document/athlete_guide_Turkish.pdf, 01.05.2009)

WADA hukuki tüzel kişilik olarak bir "İsviçre özel hukuk" kuruluşu, diğer bir ifade ile bir dernek niteliğinde olup İsviçre İçişleri Bakanlığı'nın denetimi altındadır. Merkezi İsviçre'de olacağı gibi başka bir ülkeye de taşınabilir olduğundan 21 Ağustos 2001'de WADA kurucular kurulunda yapılan bir oylama sonucunda 17'ye karşı 15 oyla Kanada'nın Montreal kentine taşınmıştır. WADA'nın organlarına kısaca değinirsek, bunlar halen Kurucular Kurulu, İcra Kurulu ve Komisyonlardan oluşmaktadır. Kurucular Kurulu en az on en çok kırk üyeden oluşabilecektir. (EKİNER, 2007: 245-271)

2.12. ULUSLARARASI SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (C.A.S)

Tahkim; kanunun Tahkim yoluyla çözümlenmesine izin verdiği konular kapsamında olmak şartıyla, taraflar arasında doğmuş veya ileride doğabilecek uyuşmazlıkları devlet yargısı yerine, hakem adı verilen kişiler eliyle çözümlenmesi konusunda tarafların anlaşmasıdır. Söz konusu bu tanım ihtiyari tahkim olarak bilinen ve tarafların iradesine bağlı olan tahkim türü için yapılmakta olan tanımdır. Bir diğer tahkim ise, belirli bir uyuşmazlığın çözümlenmesi için hakeme başvurmanın zorunlu olduğu tahkim türüdür ve tahkimin hangi hallerde zorunlu olduğu, özel bir kanun (hukuki düzenleme) ile belirlenir. Sportif uyuşmazlıkların çözümünde ise kural olarak zorunlu tahkim yolu öngörülmektedir. CAS Uluslar arası Spor Tahkim Konseyi bünyesinde oluşturulmuş ve konseyin idari ve mali desteği altında, herhangi bir ulusal ve ya uluslar arası spor organizasyonuna bağlı olmayan ve sportif uyuşmazlıkların tahkim veya uzlaştırma yoluyla çözümü amacıyla kurulmuş bir mahkemedir. CAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde bulunmaktadır ve ayrıca merkezi dışında Avustralya'nın Sidney ve ABD'nin New York şehirlerinde şubeleri bulunmaktadır. 1984 yılında kurulmuş olan CAS, sportif karakterli uyuşmazlıkları çözmek amacıyla bünyesinde 55 ülkeden toplam 150 hakem bulundurmaktadır. (ERCAN, 2007: 175)

CAS'ın kurulmasında 1981 yılında başkan seçilen Juan Antonion Samaranch ve Uluslar arası Olimpiyat Komitesi üyesi Keba Mbaye'nin büyük katkıları olmuştur. 1982 yılında Roma'da yapılan UOK Genel kurulunda Mbaye'nin başkanlığını yaptığı bir çalışma grubu oluşturulmuş ve bu grup CAS'ın statüsünü hazırlamakla görevlendirilmiştir. Nihayet 6 Nisan 1983 yılında CAS, Yeni Delhi'de yapılan UOK Genel Kurulunda statüsü onaylanarak resmen kurulmuştur. Amacı, sportif alanda ortaya çıkan olumsuzlukları karara bağlayacak bir tahkim mahkemesi oluşturmaktır. CAS'a uyuşmazlıkları tahkim yoluyla çözmek; disiplin kurulları veya aynı nitelikteki kurulların kararlarına yapılan itirazları temyiz mercii olarak karara bağlamak ve bağlayıcı olmayan tavsiye kararları almak üzere üç çeşit görev verilmiştir. CAS'ın yetkisinin doğabilmesi için uyuşmazlık taraflarının bu konuda

anlaşmaları gerekmektedir. CAS'ın hazırladığı Statüsü ve Tüzüğü 30 Haziran 1984 tarihinde yürürlüğe konmuş ve aynı tarihte faaliyete başlamıştır. Yetkisine giren ilk uyuşmazlığı 1986 yılında karara bağlamıştır. Gudel v. Uluslararası Binicilik Federasyonu davası, bir CAS kararının iptali ile ilgilidir. Yapılan başvuru hakkında İsviçre Federal Mahkemesinin vermiş olduğu karar CAS ve kararının hukuki niteliği hususunda yaptığı değerlendirmeler nedeniyle önemlidir. Mahkemenin bu kararı sonrasında CAS'ın yapısında önemli değişikliklere gidilmiştir. Federal Mahkemenin bu kararından sonra, UOK ve CAS arasındaki ilişki CAS'ın bağımsızlığı konusunda şüpheleri artırmıştır. Bu nedenle, UOK, CAS üzerinde etkin kontrolde bulunacak bir Spor Tahkimi Uluslar arası Konseyinin oluşmasına karar vermiştir. 22 Haziran 1994 tarihinde Paris'te 31 uluslar arası spor federasyonu, UOK ve MOK'ları tarafı olduğu, ICAS'nin kurulması hakkındaki sözleşme imzalanmıştır. (ERTEN, 2007: 233)

Bu anlaşmanın imzalanmasından günümüze kadar birçok uluslararası spor federasyonu ve Milli Olimpiyat Komitesi, CAS'ın yargılama yetkisini tanımış ve kendi tüzüklerine uyuşmazlıkların CAS tarafından karara bağlanacağına dair tahkim şartları koymaya başlamışlardır. (KÜÇÜKGÜNGÖR, auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2004-53-02/AUHF-2004-53-02-Kucukgungor.pdf, 01.05.2009)

CAS'ın organizasyon ve finansman konularında bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayabilmek amacıyla kurulmuş olan Milletler arası Spor Tahkim Konseyi (International Council of Arbitration of Sport, ICAS) CAS'ın idari ve yargısal fonksiyonlarının birbirinden ayrılması sonucu doğurmuş ve bu şekilde ICAS idare ve finansman görevlerini, CAS ise sade yargısal fonksiyonu yerine getirmeyi üstlenmiştir. CAS'ın üst kuruluşu durumunda olan ICAS'ın en önemli görevlerinden biri, CAS hakem ve arabulucu listesinin oluşturulması ve listenin değiştirilmesidir. ICAS üyeleri seçildikten sonra objektif ve bağımsız olarak görevlerini yerine getirmek zorunda oldukları için, CAS hakem listesinde yer almayacakları gibi, CAS tarafından yürütülmekte olan bir yargılamada hakem veya taraflardan birinin temsilci de olamaz. (KÜÇÜKGÜNGÖR, 2007: 74-75)

2.13. SPORDA ŞİDDET

Saldırganlık kavramı sporda iki biçimde ele alınmaktadır. Öncelikle arkasında bir niyet taşıyarak karşısındaki bireyi sakatlamak ya da zarar görmesi amacıyla yapılan davranışlardır. Fakat kimi zaman ise karşısındaki sporcudan sert bir savunma ile topu almak ya da basketbol da taf olarak adlandırılan diri ve güçlü savunma yapmakta saldırganlık olarak değerlendirilmektedir. Sosyal psikolojide zarar vermek amacıyla yapılan niyetli davranış, saldırganlık olarak ele alınmaktadır. (Baron ve Richardson, 1994). Saldırganlığın tiplerine bakıldığında Düşmanlık ya da Tepkisel Saldırganlık; başkalarının psikolojik ya da fiziksel olarak yaralanması amacıyla yapılır. Araçsal Saldırganlık: saldırgan olmayanlık niyeti taşıyan bir davranış yerine getirirken ortaya çıkan saldırganlıktır. (tıpkı bir boksörün maç sırasında attığı yumruktan rakibinin yaralanması gibi). İngiltere’de 1870’li yıllarda futbolun gelişmeye başlaması ile ortaya çıkan “sporda şiddet” bugün birçok ülkede ciddi suçlar arasında yerini almıştır. 1980’li yıllarda Avrupa’da yaygınlaşan şiddet olayları, Türk sporcularının uluslar arası başarıları il bağlantılı olarak 2000’li yıllardan sonra ülkemizde de baş göstermeye başlamış, küreselleşme sürecinden etkilenme sonucu “holigan” tanışmamız fazla uzun sürmemiştir. (YILMAZ, 2007: 861)

Günümüzde birçok spor türü, hayli kalabalık seyirci önünde icra edilmektedir. Takım ya da kulüplerin taraftarlarının taşkınlıkları veya başka sebeplerle sahalarda güvenlik sorunun çıkması her zaman ihtimal dahilindedir. Sporla ilgili mevzuatta bu konuya ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak bu tür tedbirler yeterli olmadığından, özellikle futbol müsabakalarında meydana gelen ve seyircilerden kaynaklanan şiddet olaylarını önleme maksadıyla 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Uygulamasına İlişkin Yönetmelik” çıkarılmıştır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 183)

2.14. SPOR SÖZLEŞMELERİ

İki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarıyla meydana gelen hukuki işleme “sözleşme” denir. Sözleşme, iki taraflı bir hukuki işlemidir. Ancak sözleşmenin yapılması sonucunda sadece bir taraf borç altına giriyorsa tek tarafa borç yükleyen sözleşmeden (örnek: bağışlama vaadi sözleşmesi), buna karşılık her iki tarafta borç altına giriyorsa iki tarafa borç yükleyen sözleşme sözleşmeden (örnek: satım, kira, hizmet, eser sözleşmeleri) söz edilir. (KOCAMAN, 2003: 3-4)

Bir borç ilişkisi doğabilmesi, tarafların bazı haklara sahip olabilmesi ve bazı borçların altına girebilmesi için, bu konular üzerinde tarafların anlaşması gerekir. Bu anlaşma açık olabileceği gibi örtülü (zımmi) de olabilir; yazılı olabileceği gibi sözlü de olabilir. İşte, tarafların anlaşmasıyla aralarında bir sözleşme ilişkisi meydana gelir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 233)

Sözleşme kavramı konusunda Türk doktrininde yapılan tariflere göz attığımızda; sözleşme, genelde birbirinden farklı menfaat ve amaçlara hareket eden kişiler arasında hukuki bir sonuç doğurmak ve özellikle bir borç ilişkisi kurmak, mevcut bir borçla değişiklik yapmak ya da onu büsbütün ortadan kaldırmak için yapılan antlaşmadır. Bu konuda İsviçreli yazar Staudinger ise; sözleşme, birden fazla kimse arasında belli bir hukuki sonuç üzerinde irade uyuşmasının birbirine uygun beyanlarla, tespit edilmesi demektir. (GENÇ, 1999: 65)

Sporcuların kulüpleriyle yaptıkları akitlere spor sözleşmeleri ya da profesyonellik sözleşmeleri denilmektedir. (HARDAL, 2007: 93)

Profesyonel sporcu, belli bir ücret karşılığında spor yaparken, belirli ve ya belirsiz bir ücretle kulübünün hizmetinde çalışma yükümlüğü altına girmektedir. Kulübüne olan bu hiyerarşik bağlılığı sebebiyle profesyonel sporcu, spor yaptığı sırada kulübün talimatına bağlı olmakta ve kulüp tarafından özel hayatı da dahil olmak üzere sürekli olarak denetlenmektedir. Bütün bunların yanında profesyonel sporcu kulübüne sadakat v itaatle yükümlü olduğu gibi kulüp de sporcunun sağlığını korumakla yükümlüdür. Profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki bu hak ve yükümlülükler dikkate alındığında, profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin

bir hizmet akdi olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna göre hizmet akdi, bir mukaveledir ki, onunla işçi, muayyen ve gayri muayyen bir zamanda hizmet görmeyi ve iş sahibi dahi ona bir ücret vermeyi taahhüt eder. Bu anlamda profesyonel sporcu işçi, spor kulübü konumundadır. (KÜÇÜKGÜNGÖR, 2007: 538)

2.14.1. Sözleşmenin Kuruluşu

Taraflar arasında bir sözleşmenin kurulabilmesi için icap ve kabul olarak ifade edilen iradelerin bulunması gerekir. Başka bir ifadeyle, iki taraf karşılıklı ve birbirine uygun şekilde iradelerini beyan etmeleri takdirde sözleşme kurulmuş olur. (PETEK, 2007: 549-580)

2.14.2. Sözleşmenin Konusu

Emredici kurallara, kamu düzenine, ahlâka, kişilik haklarına aykırı olmamak üzere, sözleşmenin konusu ve içeriği taraflarca serbestçe tespit edilir. Buna, "sözleşme özgürlüğü" ya da "sözleşme serbestisi" denir. Mutlak anlamda sözleşme özgürlüğüne hiçbir toplumda rastlanmaz; sözleşme özgürlüğünün sınırları, hukuk tarafından belirlenir. (PETEK, 2007: 549-580)

2.14.3. Sözleşmenin Şekli

Sözleşme alanında esas olarak, şekil serbestisi ilkesi uygulanır. Kanunlarda aksine bir kural bulunmayan durumlarda, taraflar sözleşmenin şeklini serbestçe belirleme imkânına sahiptirler. Sözleşmenin şekli kanunda belirlenmişse, "kanunî şekil"den, taraflara bırakılmış ise "iradî şekil"den söz edilir. Sözleşmenin geçerli olarak yapılması için uyulması gereken şekil, kanunla belirtilmiş ise, kanunun öngördüğü şekle uyulmadan yapılan sözleşmeler geçersizdir. Sözlü, yazılı ve resmi şekil olmak üzere üç tür şekil öngörülmüştür. (PETEK, 2007: 549-580)

2.14.4. Sözleşmenin Geçersizliği

Sözleşmelerde şekil eksikliği bulunması (BK. m. 11/11) veya sözleşmenin konusunun emredici kurallara, kamu düzenine, ahlâka, kişilik haklarına aykırı veya imkânsız olması durumunda (BK. m. 19, 20), sözleşmeler butlan yaptırımına tâbi

olup geçersizdir. Bunlar yanında, gerekli ehliyet şartını taşımayan kişilerce yapılan sözleşmeler gibi muvazaalı ve kanuna karşı hilenin bulunduğu sözleşmeler de geçersizdir. İrade ve beyan arasında hata, hile ve ikrah sebebiyle bir sakatlanma olmuşsa meydana gelen sözleşme, hataya düşen veya aldatılan yahut da korkutulan tarafça hata veya hilenin anlaşıldığı ya da ikrahın ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içinde iptal edilebilir niteliktedir. Aşırı yararlanma durumunda da, zarar gören taraf, diğer tarafa, sözleşmeyle bağlı olmadığını, sözleşmenin kurulduğu andan itibaren bir yıl içinde tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir irade açıklamasıyla bildirirse, sözleşme baştan itibaren hükümsüz olur. (PETEK, 2007: 549-580)

2.14.5. Tarafların Hak ve Borçları

Karşılıklı irade beyanlarının (icap ve kabulün) uyuşmasıyla kurulan bir sözleşmeden, bir takım haklar ve borçlar doğar. Taraflar, borçlarını eksiksiz olarak yerine getirmek zorundadır; aksi takdirde, karşı tarafın, sözleşmeye aykırılık nedenine dayanarak, borcunu yerine getirmeyen taraftan bazı taleplerde bulunması, hatta bu sözleşme ilişkisine son vermesi mümkündür. Her sözleşmenin özelliğine göre, tarafların hakları ve borçları da farklılık taşıyacaktır. (PETEK, 2007: 549-580)

2.14.6. Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşme ister ani edimli isterse sürekli edimli bir sözleşme olsun, genel olarak ibra, tecdit (yenileme), alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi, kusursuz imkânsız takas zamanaşımı yollarıyla sona erer. Sürekli borç doğuran bir hizmet sözleşmesi söz konusu ise, kendiliğinden sona erme şekilleri olan sözleşme süresinin dolması, işçinin ölümü, işverenin tüzel kişiliğini kaybetmesi, sözleşmenin münfesihi olması gibi, fesih veya karşılıklı anlaşma yoluyla da sona erer. (PETEK, 2007: 549-580)

2.15. SPONSORLUK

İngilizce kökenli ‘sponsor’ (destekleyici) kelimesinden türetilen sponsorship (destekleyicilik) kelimesi Türkçe içinde kendine ‘sponsorluk’ olarak yer bulmuştur. Zaman içinde farklı kaynaklar sponsorluk için çeşitli tanımlama ve açıklamalarda bulunmuştur. Bu tanımlardan birine göre sponsorluk; belirli pazarlama amaçları için bir etkinlik, takım, grup vb. ile olan birlikteliği satın almak ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktır. The Shorte Oxford sözlüğüne göre sponsor; bir başkasının yerine kefil olarak bağlantıya giren kişidir. Shandler ve Shami sponsorluğu; bir olayın yada aktivitelerin karşılığı olarak bir olaya yada ortaklığa bir teşekkül tarafından doğrudan kaynaklarının (para, insan, araç ve gereçler) tedarikidir, şeklinde tanımlarken, sponsor olunan organizasyonun, kişinin veya faaliyetin işletmeye kazandıracakları göz ardı edilmiştir. (SOYER, 2003: 29-30)

Sponsor ve sponsorluk kavramları işletmecilik alanında sıklıkla kullanılmaktadır. Sponsorluk kitlelerce istenen ve özlenen alanlarda etkinlikler gerçekleştirmek bu yöndeki girişimleri başlatanlara finansal destek vermek şeklinde tanımlanabilir. Örgütsel destekleyicilik işletmenin olağan faaliyetlerinin doğrudan bir parçası olmayan ancak işletmenin bu desteklemeyi yapmakla ticari faydalar elde edebileceği olay ya da aktivitelere destek sağlamasıdır.(EKENCİ. İMAMOĞLU: 1998)

Sponsorluk, değişik çalışma alanlarını ilgilendiren, çok yönlü bir ilişki ağı içindedir. Bu yönü ile işletmeler için iletişim ve pazarlama alanlarında yeni bir tanıtım aracı işlevi görmekte, diğer yönü ile kültür, spor, sosyal ve benzeri alanlardaki faaliyetlerin kaynak ihtiyaçlarını sağlayarak iktisadi açıdan önemli bir rol oynamaktadır. Hukuki açıdan sponsorluk şu şekilde tanımlanabilir; Sponsorluk iki tarafa borç yükleyen öyle bir sözleşmedir ki, bu sözleşme ile sponsor, desteklenene, onun sportif, kültürel veya diğer bir alandaki faaliyetini gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duyduğu teşviki vermeyi taahhüt eder. Bu taahhüdüne karşılık, desteklenen sponsorundan teşvik almak suretiyle yerine getirdiği faaliyeti icra ederken sponsoru kamuoyunda olumlu bir şekilde tanıtarak, onun iletişim amacına ulaşmasını sağlama borcu altına girer. (GRASSİNGER, 2007: 615)

Sponsorluk türleri arasında en geniş yeri alan sponsorluk türüdür. Spor sponsorluğu geniş kitlelere hitap edebilmesi niteliğiyle, özellikle ürünlerini ve hizmetlerini kısa zamanda bu kitlelere tanıtmak isteyen firmalarca yapılmaktadır. Çünkü spor hedef kitleyle iletişim kurma imkânı sağlayan ve hemen hemen bütün dünyada anlaşılan, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır. Sponsorluk gelirleri spor endüstrisi için önemli bir kaynaktır. Sporu destekleyen kuruluşlar olmadan spor endüstrisinin finans problemi çekeceği bazı araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Benzer şekilde spor pazarlamasında, ortak spor sponsorluğunun ortaya çıkması ile beraber firmaların bu alandaki rekabetinin azaldığı da vurgulanmaktadır. Araştırmalar, firma veya ürünle, spor branşı arasında ilişki kurularak daha fazla fayda sağlanabileceğini ve ürün ile branş arasında sembolik bir ilişki olduğunu göstermektedir. Son on yılda sponsorluk için harcanan para en az on kat artmıştır, dünya çapında firmaların sponsorluk için harcadığı yaklaşık olarak 22 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Firmalar ulaşmak istedikleri hedef gruplarına göre ya da ürünlerini/hizmetlerini tüm topluma duyurmak için ulusal, uluslar arası veya yerel bir spor olayını malzeme, hizmet veya mali bakımdan destekleyebilir. Sporun hedef kitleyle kolay iletişim kurabilmesi ve seyircilerin çok olması nedeniyle kitle iletişim araçları da bu alana geniş yer vermekte, dolayısıyla bir kuruluşun herhangi bir spor salını veya sporcuyu desteklemeleri hem seyirciler tarafından firmanın görülmesini sağlamakta, hem de basın, televizyon tarafından olaya-firmaya yer verilmesiyle çift taraflı bir etki elde edilmektedir. (SOYER, 2003: 29-30)

2.16. FUTBOL

Özerklik; Yönetim bakımından dış denetimden bağımsız olma, Kişinin, kendi davranışlarını düzenleme ve bu davranışlara yön verme konusunda bir ölçüde bağımsız oluşu. (OĞUZKAN, 1974: 248)

Bir kişinin, bir topluluğun kendi uyacağı yasayı kendisinin koyması. Bu bağlamda: Kendine özgü bir yasası olma, dıştan bir yetkenin koyduğu kurallara, eleştirmeden uyma yerine, kendi kendini yöneten tüzel ve töresel özgürlük. (AKARSU, 1975: 236)

Özekselleşen bir gücün yönettiği geniş bir bütün içinde, bir kuruluşun ya da bir ülkenin belli koşullar altında kendi kendini yönetme hakkı. (BAYKAL, 1974: 186)

Futbol çeşitli tanımlara konu olan bir kavram ve konudur. Bu tanımların içerikleri, futbola yaklaşımı da ortaya koyar. Bazılarına göre futbol, çağımızın kitleleri peşinden sürükleyen sporudur. Diğer bir tanım, futbolun bugün artık spor dalı olmak niteliğinin çok gerilerde kaldığını, futbolun bir endüstri olduğunu söyler. Futbolu küçümseyenler ise, futbolu toplumun alt katmanlarının temel bir uğraşısı olarak görürler ve toplumların afyonu olarak nitelerler.(YURTCAN, 2007: 97)

2.16.1. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)

UEFA 1954 yılında kurulmuş bulunan Avrupa'nın futbol birliğidir. Hukuki niteliği açısından bir dernektir. UEFA'nın üyeleri ülke federasyonlarıdır. Bu nedenle kulüpler UEFA'nın ne üyesidirler, ne de UEFA onları muhatap olarak kabul eder. UEFA'nın amaçları içinde, futbolun Avrupa düzeyindeki her türlü faaliyetini yürütmek, sorunları çözmek, üyeleri ile ilişkileri yürütmek, kulüplerin, oyuncuların ve diğer unsurların, ulusal takımların yardımcısı olmak, kısaca gerek amatör gerek profesyonel temelde her türlü futbola hizmet etmek, bunu yaparken, din, cinsiyet, ırk ve politik bakış farkı gözetmemek yer alır. UEFA içinde İcra komitesi önemli bir işlev görür. Spor politikası, normların oluşturulması ve hukukun yaratılması, yönetim, futbol konusunda Avrupa düzeyinde sportif rekabetin yaratılması, bütün bunlar yapılırken, ülkeler arasında dengenin korunması, bu kurulun görevidir. UEFA

çatısı altındaki disiplin işleri, bu iş için oluşturulmuş bir kurula verilmiştir. Kontrol ve Disiplin Kurulu önemli bir işlev görür. Kurulun kararları UEFA Tahkim Kurulunda incelenir. Bu kurul UEFA'nın mahkemesidir. (YURTCAN, 2007: 97)

2.16.2. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA)

Futbolun dünya örgütüdür. Kuruluşu 25 Mayıs 1904'de Paris'teki toplantıyla başlar. Bu gün için 204 üyesi vardır. FİFA ile UEFA'nın yapısı arasında büyük farklılıklar yoktur. Zaten UEFA FİFA'nın içinden doğmuştur. Futbolun temel kurallarını FİFA koyar; bunlar UEFA için de geçerlilik taşır. Bu kuralları oyun kuralları ve transfere ilişkin normlar olarak belirtmek uygun olur. FİFA'nın temel bir işlevi de şudur; kulüplerle kulüpler, kulüplerle başta oyuncular olmak üzere diğer futbol unsurları arasındaki uyuşmazlıkları FİFA çöze. Böyle bir uyuşmazlık Avrupa düzeyinde olsa dahi, yetki FİFA'nındır. (YURTCAN, 2007: 97)

2.16.3. Türkiye Futbol Federasyonu

Ülkemizde futbola ilişkin ilk örgüt, 1899 yılında kurulan “Siyah Çoraplılar Futbol Kulübü” dür. Çeşitli kulüplerin bir araya gelerek kurdukları “İstanbul Futbol Birliği” ise ilk teknik örgüt niteliğindedir. İlk ulusal örgüt, 1922 yılında “Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı” (TİCİ) adı altında kurulur. (ÇAĞLAYAN, 2007: 95)

Türk sporunun ilk teşkilatı olan Türk İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasının ardından Yusuf Ziya Öniş başkanlığında ilk Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında Şehzadebaşı'ndaki Letafet Apartmanı salonunda yapılan toplantıda 'Futbol Heyet-i Müttehidesi' adıyla kurulmuştur. Ardından FIFA'ya başvurulmuş ve Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 26. üyesi olmuştur. (TFF, tff.org.tr, 20.05.09)

Bu isim 1925 yılında “Türkiye Futbol Federasyonu” olarak değiştirilmiştir. Bu federasyon 1988 yılında çıkarılan 3461 sayılı kanuna kadar, katma bütçeli, GSGM bağlı, teknik bir organ, spor faaliyetlerinin denetimi ve düzenlenmesi kamu hizmetini yürütmek üzere teşkilatlanmış bir idare olarak faaliyet yürütmüştür. (ÇAĞLAYAN, 2007: 95)

2988 yılında çıkarılan 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la Federasyon, Türkiye'de amatör ve profesyonel futbolu organize edip, faaliyetlerde bulunmak üzere yeniden yapılandırılmıştır. Bu kanuna göre TFF, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip bir kuruluş idi. Daha sonra ise 17.06. 1992 tarihinde kabul edilen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la bu konuda bir takım değişiklikler yapılarak, önceki kanun yürürlükten kaldırılmış ve Federasyon'un özerk olduğu belirtilmiştir. 2813 sayılı Kanun'un 1. Maddesine göre, bu Kanun'un amacı; futbol faaliyetlerini milli ve milletler arası kurullara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usuller düzenlenmektedir. TFF merkezi Ankara'dır. İdari birimlerin görev ve yetkileri Yönetim Kurulunca belirlenir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 146)

Bu yasayla Türk Futbolu özerk olarak yoluna devam etmektedir. Nisan 2002'de 4563 sayılı Yasayla bazı değişiklikler, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkları düzenlemek amacıyla yapılmıştır. (YURTCAN, 2007: 97)

17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, yerine 05.05.2009 tarihinde çıkartılan 5894 sayılı kanunla Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. (TFF KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN, tbmm.gov.tr/kanunlar/k5894.html, 15.05.2009)

2.16.3.1. Futbol Federasyonu Teşkilat Yapısı

TFF'nin teşkilat yapısı ve görevleri Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nde belirtilmiştir.

- a) Genel Kurul;
- b) Başkan;
- c) Yönetim Kurulu;
- d) İcra Kurulu;
- e) Yargı Kurulları;

f) Denetleme Kurulu;

g) Genel Sekreter.

TFF, danışman ve idari işlevi olan aşağıdaki organlara da sahiptir:

a) Genel Sekreterlik;

b) Yan ve geçici kuru (TFF, tff.org.tr, 20.05.09)

2.16.3.2. TFF Ligleri

Turkcell Süper Lig

Bank Asya 1. Lig

TFF 2. Lig

TFF 3. Lig

PAF Ligi

Bayanlar Ligi

Amatörler

Deplasmanlı Süper Gençler Ligi (DSGL)

Coca-Cola Akademi Ligleri

Efes Pilsen Futbol Ligi

2.16.2.3. Futbol Disiplin Kurulları

- İl Disiplin Kurulları;

- Amatör Futbol Disiplin Kurulu;

- Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu'ndan ibarettir.

Amatör Futbol Disiplin Kurulu ile Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu; Federasyon Başkanının teklifi üzerine Yönetim Kurulu tarafından, İl Disiplin Kurulları ise Federasyon Başkanı tarafından atanır. Amatör ve Profesyonel Disiplin Kurulları birer Başkan ve altışar üyeden; İl Disiplin Kurulu ise bir başkan ve illerin

sportif faaliyetlerine göre en az iki en fazla dört üyeden oluşur. Kurullara asıl üye kadar yedek üye atanır. Disiplin kurulları, TFF Yönetim Kurulunun görevde kaldığı süre ile sınırlı olarak görev yaparlar. Atanacak asıl ve yedek üyelerin fakülte veya yüksek okul mezunu olmaları şarttır. Başkan, başkanvekili ve raportör olarak görev yapacak olanların ise hukuk fakültesi mezunu olması zorunludur. Disiplin kurullarının çalışma usul ve esasları Yönetim Kurulu tarafından çıkarılacak talimatla belirlenir. Üyeliğin askıya alınması ve ihraç ile ilgili hususlardaki Yönetim Kurulunun ve Genel Kurulun yetkileri saklıdır. (TFF, tff.org.tr, 20.05.09)

2.16.3.4. TFF Tahkim Kurulu

- Tahkim Kurulu, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir Başkan ve altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. Üyelerin belirlenmesinde FIFA ve UEFA'nın kuralları esas alınır.

- Tahkim Kurulunun görev süresi, Federasyon Yönetim Kurulunun görev süresi kadardır. Üyeler kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raportör seçer.

- Spor federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar bu görevlerinden istifa etmedikçe ve ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

- Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilemez. Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler sırasıyla görevlendirilmiş sayılır. Bu fıkra uyarınca seçilen yedek üyeler, kalan süre kadar görev yapar.

- Kurulun toplantı yeter sayısı beştir. Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın oyu belirleyicidir.

- Tahkim Kurulu, kendisine intikal eden konular hakkında ilgililerden görüş, bilgi ve belge ister, gerekli delilleri toplar. Lüzum gördüğü takdirde, ilgilileri davet ederek dinleyebilir.

- Tahkim Kurulu, çalışmalarını, TFF Statüsü hükümleri ile FIFA ve UEFA kurallarına ve yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümlerine göre yapar ve inceleme sonunda başvuru konusu talebin kısmen veya tamamen kabulü veya reddi ya da değiştirilerek kabulüne karar verir.

- Kararlar Federasyon Başkanı ve Genel Sekreter tarafından uygulanır.

- Tahkim Kurulunun çalışma esas ve usulleri Yönetim Kurulu tarafından çıkarılacak bir talimatla belirlenir. (TFF, tff.org.tr, 20.05.09)

2.16.3.5. Futbolda Transfer

Profesyonel futbolcular, futbolu bir meslek olarak icra etmektedirler. Genel olarak asıl amaçları gelir elde etmektir. Bu bakımdan futbolcular, daha iyi ekonomik imkânlar elde etmek için kulüplerini değiştirmeye yönelebilmektedirler. (ÇAĞLAYAN, 2007: 168-169)

Futbolcu, sportif veya ekonomik sebeplerle kulüple sözleşmesi henüz sone ermeden veya sona erdikten sonra kulübünden ayrılmak ve başka bir kulüple sözleşme yapmak isteyebileceği gibi, kulüp de, sportif beklentilerin cevap vermeyen veya ekonomik yönden kendisine yük olmaya başlayan futbolcusunun sözleşmesini uzatmak istemeyebilir. Kişisel sebeplerle de futbolcunun transferi söz konusu olabilir. Türk veya yabancı bir profesyonel futbolcunun yurt içinde veya yurt dışındaki bir kulüpten, yurt içindeki veya yurt dışındaki başka bir kulübe futbol konusundaki yeteneklerini sergilemek amacıyla bir ücret karşılığında geçiş yapmasıdır. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 280)

Türkiye’de futbolcuların transfer işlemleri, Profesyonel Futbolcu Transfer Talimatı hükümleri uyarınca yapılmaktadır. Talimatın “tanımlar” başlıklı 4. maddesinde transfer, “futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalaması, mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalaması veya geçici olarak kulüp değiştirmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. (ÇAĞLAYAN, 2007: 168-169)

2.16.3.6. Bonservis

Spor kulübünün sözleşmeli oyuncusu bir başka kulüp tarafından transfer edilmesi halinde transfer eden kulüp tarafından ödenen para veya başka bir ekonomik değeri ifade eder. (GENÇ,1998: 88)

Yürürlükteki Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nda açıkça yer almamasına rağmen, önceki talimat'ta, futbolcunun eski kulübüne ödenmesi gereken bir transfer ücretinden de söz edilmiştir. (ERTAŞ. PETEK, 2005: 289)

2.17. BOSMAN KARARI

Futbolda transferlerle ilgili dönüm noktası Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'nın Jean-Marc Bosman ve Belçika Futbol Federasyonu davasına ilişkin olarak 15 Aralık 1995 tarihinde vermiş olduğu C-415/93 sayılı karar olmuştur. Karadan önce Avrupa Topluluğunu oluşturan ve aynı zamanda UEFA üyesi ülkelerin hemen hemen hepsinde bazı farklılıklarla yabancı sporculara ilişkin olarak vatandaşlık esasına dayanan sınırlamalar getirilmişti. Ayrıca, sporcu transferlerinde, sözleşmesinin bitmiş olsa dahi, eski kulüp, yeni kulüpten bonservis bedeli almaktaydı. Belçika vatandaşı Bosman, Belçika takımlarından RC Royal Club Liegeois'de profesyonel sporcu olarak oynamakta iken, sözleşme süresi, 1990 yılında bitmiştir. Fransız ikinci lig kulüplerinden US Dunkerque Bosman'ı transfer etmek istemiş ancak bonservis bedelinin çok olması nedeniyle kiralama yoluna gitmiştir. Fransız kulüp, Bosman'ı ilk sezonda takımında oynatabilmesi için Fransız Federasyonunun almış olduğu karar uyarınca 03.08.1990 tarihine kadar transferi gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yeni kulübün isteği ile, hem Bosman'la hem de RC Liege ile yapılan sözleşmeye, FIFA kurallarına göre Belçika Futbol Federasyonunun alması gereken Uluslar arası Transfer Sertifikasının 02.08.1990 tarihine kadar alınmaması halinde, söz konusu sözleşmelerin geçersiz olacağına ilişkin bir şart konmuştur. RC Liege, US Dunkerque'nin mali durumunun kötü olduğunu öğrenmesi üzerine, Bosman'ın Fransa'daki ilk sezon oynaya bilmesi için alınması gereken arası Transfer Sertifikasını US Dunkerque'ye göndermemiştir. Üstelik aylık 750 Auro'yu kabul etmediği için Bosman'ı kadro dışı bırakarak bu miktarı ödemekten de kurtulmuştur. Dolayısıyla Bosman'ın yaptığı sözleşme, öngörülen şart doğrultusunda geçersiz hale gelmiş ve transferden tamam vazgeçilmiştir. Bu gelişme üzerine Bosman, RC Liege aleyhine dava açmıştır. İşleyen süreci içinde davaya Bosman'ın talebi ile Belçika Futbol Federasyonu ile UEFA, RC Liege'nin talebi ile de US Dunkerque davalı olarak, Fransız ve Belçika'nın Profesyonel Oyuncu Birlikleri de Bosman'ı desekmelek için davaya katılmışlardır. Bosman, davada zararlarının karşılanmasını ve uygulanan transfer kurallarının Roma Antlaşmasının m. 48, 85 ve 86 hükümlerine aykırı olduğunun tespitini istemiştir. Uyuşmazlık önüne geldiğinde Liege Temyiz Mahkemesi, Roma

Antlaşmasının 177. maddesine göre ön karar davası usulüne başvurmuştur. Mahkeme ATAD'dan özetle,

- Sözleşmesi biten oyuncunun eski kulübünün, yeni kulüpten belirlenmiş bir miktar para talep etmesinin (transfer ücretinin geçerli olup olmadığı)

- Milli ve milletlerarası spor birliklerinin veya federasyonlarının düzenledikleri karşılaşmalarda yabancı oyuncular için getirdikleri kontenjanın, Avrupa Topluluklarından gelen oyunculara uygulanmasının (yabancı oyuncu kontenjanının uygulanmasının geçerli olup olmadığı)

Roma Antlaşmasının 4, 85 ve 86. maddesine göre sınırlama olarak yorumlanıp-yorumlanamayacağını sormuştur. ATAD, yapmış olduğu incelemeler sonunda vermiş olduğu kararında özetle şu hususlara yer vermiştir:

- Sözleşmesi biten üye bir ülkenin vatandaşı olan profesyonel futbolcunun eski kulübünün, yeni kulüpten, transfer veya yetiştirme ve geliştirme tazminatı adı altında, belirlenmiş bir miktar para verilmesine ilişkin spor kuruluşlarının düzenlemelerinin;

- Spor kuruluşlarının düzenlemiş olduğu turnuvalarda yapılan maçlar için, futbol kulüplerinin oynatabileceği profesyonel oyuncu sınırlamalarının üye ülke vatandaşlarına uygulanmasının,

Roma Antlaşmasının 48. Maddesine aykırı olacağına karar vermiştir. ATAD, ayrıca 48. Maddenin doğrudan olan bu etkisinin ödenmiş olan ve bu karadan evvel doğmuş olan transfer ücretleri için bir talep hakkı doğurmayacağını; ancak, bu kararın verilmesinden evvel üye devletlerin hukuklarına göre benzer taleple başlamış olan uyuşmazlıklar için ise geçerli olacağını hükme bağlamıştır. ATAD yaptığı incelemeler sonunda 85 ve 86. Maddelerle ilgili bir yorumda bulunmamıştır. Gerçekten de, transfer kuralları önceki haliyle sporcuların yeni bir iş bulma veya teklif edilen işleri değerlendirme fırsatını engellemiştir. Zira transfer ücreti konusunda anlaşma olmaması halinde, oyuncu istese dahi yeni bir kulüpte oynayamamaktadır.

Ayrıca, yüksek transfer ücretleri oyuncuların ücretlerinin de azalmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, oyuncular işçi olarak serbest dolaşma ve işlerini istedikleri bir ülkede yapabilme hakkından mahrum kalmışlardır. Bomsan kararlarında sadece futboldaki transferlere değinilmiştir; ancak, verilen hüküm diğer profesyonel ve yarı-profesyonel sporlar için de geçerlidir. (ERTEN, 2007: 153-154)

2.17.1. Bosman Kararının Anlamı ve Sonucu

“Bosman Kararı” olarak anılan kararlar, Avrupa Birliği’ne bağlı ülkelerdeki kulüplere bağlı olan futbolcuların yaşamlarını kökten değiştirmiştir. Karar, oyuncular üzerine oldukça karlı etkiler doğurmuştur. Artık sözleşmeleri bittiği anda serbest transfer yapmaya, potansiyel alıcılarla kulüplerinden bağımsız olarak-oldukça artan düzeyde ücretlere, pazarlık yapmaya başlamışlardır. “Oyuncu Gücü” kulüp gücünü aşmış, oyuncular daha iyi haklara ve kariyer imkânına sahip duruma gelmişlerdir. Takımlar ise sahaya sürdükleri kadrolarda sınırsız yabancı (AB vatandaşı) oynatmaya başlamışlar, hatta Portekiz ve Hollanda gibi ülkeler bu alanı oldukça genişletip AB vatandaşı olmayanlar için sınırsız serbestlik hakkı tanımışlardır. (ORHAN, 2007: 403-426)

Bonservis bedelinin tarihe karışması, transfer ücretlerini de yükseltti. 1995 ‘ten bu güne elit futbolcuların maaşları beş on kat artmasına: milyarlık ayakların, multi milyarderlere dönüşmesine sebep oldu. (TUZCUOĞLU, 2007; 65-76)

Bu kararın iptal tezini destekleyici prensipler ve emsal kararlar içerisinde;

- UEFA'nın bugüne kadar ne İngiltere, ne Fransa ve ne de İspanya'da yaşanan münferit terörist olaylar nedeniyle, bu ülkelerdeki maçları iptal etmemiş olması, iptal kararını elde etmeyi destekleyici referans niteliğindedir. İsrail konusu ise farklıdır. Şöyle ki; kendi ülkesindeki 'Etat de Guerre', yani “Savaş Hali”nde olması nedeniyle, UEFA'dan lig maçlarının bir başka güvenli ülkede yapılmasını özellikle talep etmektedir. Devletler Hukukuna göre, güvenlik hususu egemen devletin ayrılmaz parçasıdır.

- AB ile UEFA arasında futbol alanında yaşanan tecrübeler göz önünde bulundurulursa, AB'ne aday olan Türkiye'ye aralarındaki antlaşmalar bünyesinde dayanışma ve işbirliği içerisinde olunacağı karara bağlanmıştır. Örneğin BM gözetiminde, AB ile Türkiye terörizme karşı global koalisyon oluşturma prensip kararı almıştır. AB ve Türkiye arasında mevcut olan terörizmle mücadele alanında iş birliktelikleri de mevcuttur.

- NATO üyesi olan Türkiye'nin uluslararası terörizm ile mücadele'de, ABD'nin NATO tarihinde ilk kez işlettiği 5. maddeyi, İstanbul saldırı'nda aklından geçirememiş olsa dahi, buradaki toplu işbirliği ve dayanışma prensibi mevcudiyetini korumaktadır.

Sonuç: Yukarıda sıralamış olduğumuz hususlar hassasiyetle değerlendirilecek olunursa; UEFA'nın, Türk kulüpleri aleyhine almış olduğu kararı, sadece Futbol Tahkim Mahkemesi önünde, yeterli ve ciddi bir hukuki mücadele ile iptal ettirememesi için makul bir sebep yok iken, bunun da başarısız olması, her açıdan kaygı ve üzüntü verici niteliktedir. (<http://in.sports.yahoo.com>)

Bunun alternatifini olarak, maçların ekonomik getirisi kamuoyunda değerlendirilmek suretiyle, giderilmeye çalışılmıştır. Bu hususu da Ulpianus ; 'Hukuk ilimi mukaddes bir şeydir, kıymetini para ile ölçmek onu aşağılatmak olur' demek suretiyle cevaplıyor. Başka bir ülkede oynanan maçlar açısından ise, bu maçların kazanılmasında, taraftarların daha ziyade manevi desteklerinin önemli katkısını da hatırlatmak isteriz. Dünya futbol sahasında, Haziran 2002'de 3'ncü olan Türkiye'nin sahip olduğu kazanımlarının, prestij ve onurunun bu maçların getirileriyle dahi kıyaslanamaz nitelikte olduğunun ayrıca unutulmaması gerekir. (ERCAN, 2007: 143-184)

3. MATERYAL VE YÖNETEM

Araştırma alan araştırması niteliğinde bir çalışmadır, betimsel bir yöntem içermektedir. Konuya İlişkin ilgili literatür taranarak genel olarak spor hukuku incelenmiş, konu ile ilgili bazı verilerle desteklenmiştir.

Araştırma için bir anket geliştirilerek Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan futbolculara uygulanmıştır. Düzenlenen ankete verilen yanıtlar neticesinde elde edilen verilerle TFF Süper Lig oyuncularının spor hukuku bilinç düzeyi ile ilgili bir takım tespitler yapılarak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Araştırmanın evrenini Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Lig, profesyonel futbolcularından oluşmaktadır. Araştırmamızda hem kulüp düzeyinde hem kişi düzeyinde anket uygulanan kişiler tam tesadüfi olarak seçilmişlerdir. Anketimize 91 kişi katılmıştır.

Araştırma ilgili veriler şu şekilde elde edilmiştir:

İlgili literatür taranarak araştırmayla ilgili genel bilgiler verilmiş ve teoriğe dayalı bir çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmanın amacına ulaşmak için geliştirilen anket Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Liginde faaliyet gösteren profesyonel futbolculara uygulanmıştır.

Evrenin tamamına ulaşılmak üzere araştırmacı tarafından çeşitli yollarla (posta, e-posta, doğrudan) 324 anket TFF Turkcell Süper Ligindeki tüm takımlara dağıtılmış ve geriye dönen 91 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Sınıflamada ölçme düzeyine uygun sorular sorulmuştur. Buna uygun olarak ta Ki-Kare Test İstatistiği uygulanmıştır. Ana hipotezimize uygun olarak da çıkan sonuçlara göre yorumlar yapılmıştır.

$\alpha = 0.05$ düzeyinde karşılaştırmalar düzenlenmiş ve analizler çapraz tablo ve grafiklerle desteklenmiştir. İstatistiki veriler bilgisayar ortamında SPSS 16.0 versiyonu uygulanarak elde edilmiştir.

4. BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Ait Demografik Bilgiler

		FREKANS	YÜZDE(%)
YAŞ	16-18	6	6.6
	19-21	15	16.5
	22-25	28	30.8
	26-29	26	28.6
	30+	16	17.6
	TOPLAM	91	100.0
EĞİTİM DURUMU	ORTAOKUL	1	1.1
	LİSE	85	93.4
	ÖNLİSANS	2	2.2
	LİSANS	3	3.3
	TOPLAM	91	100.0
OYNADIĞI KULÜP	BURSASPOR	16	17.6
	KAYSERİSPOR	9	9.9
	İ.B.BELEDİYESPOR	15	16.5
	ESKİŞEHİRSPOR	16	17.6
	SİVASSPOR	20	22.0
	HACETTEPE	15	16.5
	TOPLAM	91	100.0
GELİR DÜZEYİ	0 - 100.000. TL	5	5.5
	101.000 - 250.000. TL	11	12.1
	251.000 - 400.000. TL	39	42.9
	401.000 – 600.000. TL	28	30.8
	600.000. TL ve üzeri	8	8.8
	TOPLAM	91	100.0
KAÇ YILDIR PROF.	1	7	7.7
	2	7	7.7
	3	7	7.7
	4	6	6.6
	5	4	4.4
	6+	60	65.9
	TOPLAM	91	100.0

Araştırmamıza katılan deneklerin % 16,5'i 19-21 yaşları arasında, 30,8'i 22-25 yaş arasında ve 28,6'sı ise 26-29 yaşları arasında olduğu belirlenmiştir. Eğitim

düzeylerine göre incelediğimizde % 93,4'ü Lise mezunu olarak tespit edilmiştir. Ön Lisans ve Lisans mezunu olanların oranı ancak % 5,5 civarında olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın geçerliliğini artırabilmek için 6 ayrı kulüpten tesadüfî olarak homojen şekilde deneklerimizi seçmeye çalıştık. Çalışmamızın analiz kısmının % 17,6'sını Bursaspor'lu futbolcular, % 9,9'unu Kayserispor'lu futbolcular, % 16,5'ini İstanbul Büyükşehir Belediyespor'lu futbolcular, 17,6'sını Eskişehirspor'lu futbolcular, % 22,0'ını Sivasspor'lu futbolcular, % 16,5'ini ise Hasettepespor'lu futbolcular oluşturmaktadır.

Gelir düzeyleri açısından incelediğimiz de ise 101-250 bin TL arasında gelir edenler % 12,1,251-400 bin TL arasında gelir edenler % 42,9 ve 401-600 bin TL arasında gelir edenler ise %30,8'olarak tespit edilmiştir

Futbolcuların profesyonellik düzeyleri açısından bakıldığında ise 6 yıl ve daha uzun sene profesyonel olarak futbol hayatını sürdüren futbolcuların genelin % 65,9'unu oluşturmaktadır, 1 senedir profesyonel olarak oynayan futbolcular ise yalnız %7,7'sini tekabül etmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Spor Hukuku Bilgi Gereksinimini Karşılama Şekilleri Gösteren Frekans (%) Dağılım Tablosu

		FREKANS	YÜZDE (%)
SPOR HUKUKU BİLGİ GEREKSİNİMİNİ NEREDEN KARŞILIYORSUNUZ	MEDYA	7	7,7
	E - KAYNAKLAR	28	30,8
	KULÜP YÖNETİMİ	12	13,2
	MENAJERİMDEN	27	29,7
	AKADEMİK ÇEVRE	17	18,7
	TOPLAM	91	100

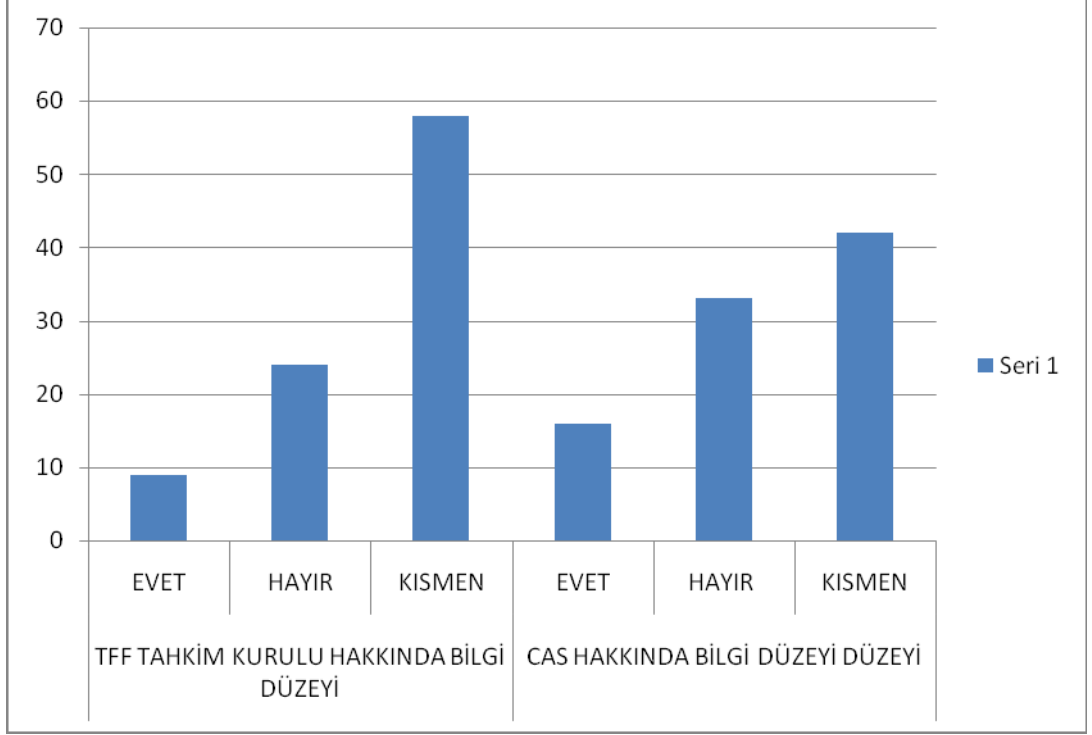
Spor hukuku bilgi gereksinimini nerden karşıladıklarını sorduğumuzda futbolcular ı% 30,8'i e-kaynaklardan, % 29,7'si menajerinden, %18,7'si akademik çevreden, %13,2'si kulüp yönetiminden ve % 7,7'i ise medyadan karşıladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Futbolcuların Spor Hukukuna Hangi Alanda Gereksinim Duydukları Gösteren Frekans (%) Dağılım Tablo

		FREKANS	YÜZDE (%)
SPOR HUKUKUNA HANGİ ALANDA GEREKSİNİM DUYUYORSUNUZ	TRANSFER DÖNİMİNDE	64	70,3
	SPONSORLUK SÖZLEŞMELERİNDE	6	6,6
	SAKATLIK DÖNEMLERİNDE	2	2,2
	MENAJERİNİZLE OLAN İLİŞKİLERİNİZDE	1	1,1
	DİSİPLİN CEZASI ALDIĞINIZ DÖNEMLERDE	18	19,8
	TOPLAM	91	100

Araştırmamıza katılan futbolcuların % 70,3'ü spor hukukuna gereksinimlerinin transfer dönemlerinde olduğunu, % 19,8'i disiplin cezası sürecinde, % 6,6'sı ise sponsorluk ile ilgili sözleşmelerde ihtiyaç duyduklarını, %2,2'si sakatlık dönemlerinde ve yalnızca % 1,1'lik bir kısmı menajeri ile olan ilişkilerinde gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Futbolcuların TFF Tahkim Kurulu ve CAS Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Gösteren Tablo

Futbolcuların TFF Tahkim Kurulu ve CAS hakkındaki bilgi düzeyleri araştırıldığında futbolcuların büyük bir kısmının TFF Tahkim Kurulu hakkında fazla bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiş diğer yandan bu futbolcuların CAS hakkında da benzer paralellikte cevaplar verdiği görülmektedir. Her iki bilgi düzeyinde de kesin bilgiye sahip olma oranı oldukça düşüktür.

Tablo 5. Ankete Katılan Futbolcuların Eğitim Durumları ile Spor Hukuku Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Ki-Kare İlişki Testi

ANA HİPOTEZ:

H₀: Düzeyler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Düzeyler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

	Value	Df (SERBESTLİK DERECESİ)	Asymp. Sig. (P DEĞERİ)
Pearson Chi-Square	5,988^a	9	,741
likelihood Ratio	7,739	9	,561
Linear-by-Linear Association	1,239	1	,266
N of Valid Cases	91		

Eğitim düzeyi ve Spor Hukuku bilgi düzeyi arasında ilişkiyi incelediğimizde $p > \alpha [0.741 > 0.05]$ olduğundan bu iki düzey arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 6. Ankete Katılan Futbolcuların Spor Hukuku Hakkında Bilgi Düzeyleri İle Menajerlerinin Olup Olmadığına İlişkin Çapraz Tablo Analizi

		Menajeriniz var mı?		Toplam	
		Evet	hayır		
Spor Hukuku hakkında bilgi düzeyiniz	çok az	Count	4	6	10
		Total	4,4%	6,6%	11,0%
	az	Count	30	8	38
		Total	33,0%	8,8%	41,8%
	orta	Count	35	4	39
		Total	38,5%	4,4%	42,9%
	iyi	Count	3	1	4
		Total	3,3%	1,1%	4,4%
Toplam	Count	72	19	91	
	Total	79,1%	20,9%	100,0%	

Araştırmamıza katılan futbolcuların % 79,1'i menajerinin olduğunu, % 20,9'u ise menajerinin olmadığını belirtmişlerdir. Diğer taraftan katılımcılarımızın % 41,8 'i spor hukuku bilgi düzeylerinin az olduğunu, % 42,9'u orta düzeyde olduğunu ve yalnızca % 4,4'ü iyi derece olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 7. Spor Hukuku Bilgi Düzeyi ile Menajere Sahip Olma Durumuna İlişkin Ki-Kare İlişki Testi

	Value	Df (serbestlik değeri)	Asymp. Sig. (p değeri)
Pearson Chi-Square	11,970 ^a	3	,007
Likelihood Ratio	10,382	3	,016
Linear-by-Linear Association	7,152	1	,007
N of Valid Cases	91		

Spor hukuku bilgi düzeyi ile menajere sahip olma durumu arasında yapılan istatistiksel karşılaştırmada $p < \alpha [0,007 < 05]$ olduğundan aralarında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Gelir Seviyesi ile Menajere Sahip Olup Olmadığı Durumlarına İlişkin Ki-Kare İlişki Testi

	Value	Df (serbestlik değeri)	Asymp. Sig (p değeri)
Pearson Chi-Square	16,041^a	4	,003
Likelihood Ratio	15,176	4	,004
Linear-by-Linear Association	13,388	1	,000
N of Valid Cases	91		

Gelir seviyesi ile menajere sahip olup olmadığı durumlarına göre $p < \alpha [0,003 < 0,05]$ olduğundan aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 9. Menajere Sahip İken Menajer Seçiminde Spor Hukuku Bilgi Düzeyinin Etkisi Olup Olmadığına İlişkin Çapraz Tablo Analizi

		menajer seçiminde spor hukuku bilgi düzeyinin etkisi var mı?			Toplam	
		Evet	hayır	kısmen		
Menajeriniz var mı?	evet	Count	23	28	21	72
		Total	25,3%	30,8%	23,1%	79,1%
	hayır	Count	0	19	0	19
		Total	,0%	20,9%	,0%	20,9%
Toplam	Count	23	47	21	91	
	Total	25,3%	51,6%	23,1%	100,0%	

Menajere sahip iken menajer seçiminde spor hukuku bilgi düzeyini etkisinin olmadığını beyan edenler % 30,8 fakat menajer seçiminde spor hukuku bilgi düzeyini etkisinin olduğunu ifade edenler ise % 25,3'tür. Diğer taraftan spor hukuku bilgi düzeyinin menajer seçimine etkisinin olmadığını söyleyenler % 51,6'dır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların spora ilişkin hukuksal bilgi düzeyleri ve hukuksal düzeyde spora yaklaşım açıları tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde ise elde edilen verilerin analizi ile elde edilen sonuçlar yorumlanmış ve bu bilgiler ışığında önerilerde bulunulmuştur.

Futbolcuların %6,6'sının 16–18 yaş aralığında, % 16,5'inin 19–21 yaş aralığında, %30,8'inin 22–25 yaş aralığında, % 28,6'sının 26–29 yaş aralığında ve %17,6'sınında 30 yaş ve üzeri olduğu buna bağlı olarak da anket örneğinin homojenlik gösterdiği belirlenmiştir.

Ankete katılan Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların eğitim durumlarına bakıldığında,% 1,1'inin ortaokul, %93,4'ünün lise ve dengi, % 2,2'sinin ön lisans ve % 3,3'ünün lisans eğitimi aldıkları görülmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların gelir düzeylerin bakıldığında %5,5'inin 0–100000 TL, %12,1'inin 100001–250000 TL, % 42,9'unun 250001–400000 TL, %30,8'inin 400001–600000 TL ve %8,8'inin 600001 ve üzeri yıllık gelire sahip oldukları görülmektedir.

Anketlere katılan futbolcuların kaç yıldır profesyonel olarak futbol oynadıkları ile ilgili sonuçlara bakıldığında, % 7,7'sinin 1, % 7,7'sinin 2, % 7,7'sinin 3, % 6,6'sının 4, %4,4'ünün 5 ve %65,9'unun 6 yıl ve üzeri profesyonel futbol yaşamları olduğu gözlemlenmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların spor hukuku hakkında bilgilerinizi nerden karşılıyorsunuz sorusuna ise % 30,8'inin e-kaynaklar, 29,7'sinin menajerleri, %18,7'sinin akademik çevre, % 13,2'sinin kulüp yönetimi ve % 7,7'sinin medya yolları ile karşıladıkları görülmüştür. Sporculardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda federasyonun ve kulüplerin bu konudaki hizmet eksikliği belirlenmiştir ve futbolcuların spor hukuku alanında ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri merkezler oluşturulması sağlanmalıdır. Futbolcuların doğrudan ve kolayca kaynaklara ulaşabilmeleri hususunda hem

bilinçlendirme hem de doğru yollardan bilgi edinmelerine olanakların oluşturulması gerekmektedir.

Anketlere katılan katılımcıların spor hukukuna en çok hangi alanlarda ve hangi sebeplerle gereksinim duyuyorsunuz sorusuna %1,1'inin menajeriyle olan ilişkilerinde, %2,2'sinin sakatlık dönemlerinde, %6,6'sının sponsorluk sözleşmelerinde, % 19,8'inin disiplin cezaları aldıkları dönemlerde ve %70,3'ünün transfer dönemlerinde gereksinim duydukları tespit edilmiştir. Futbolcuların en çok transfer dönemlerinde ve disiplin cezası aldıkları dönemlerde spor hukukuna ihtiyaç duydukları ancak menajerleri ile olan ilişkilerinde ve sakatlık gibi hukuksal haklarının olabileceği durumlarda en az spor hukukuna ihtiyaç duyduklarını görülmüştür. Ayrıca en az menajerleriyle olan ilişkilerinde spor hukukuna ihtiyaç duymalarından ya menajerlerine çok güvendikleri yada menajerleri ile aralarındaki hukuksal bağı çok doğru kurduklarından kaynakladığı gözlemlenmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların TFF Tahkim Kurulu ve CAS hakkındaki bilgi düzeylerine bakıldığında futbolcuların büyük bir kısmının TFF Tahkim Kurulu hakkında fazla bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiş diğer yandan bu futbolcuların CAS hakkında da benzer paralellikte cevaplar verdiği görülmüştür. Genellikle TFF Tahkim Kurulu ve CAS hakkında büyük oranda kesin bir bilgiye sahip olmadıkları net bir şekilde görülmektedir.

Ankete katılan futbolcuların eğitim durumları ile spor hukuku hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin ki-kare ilişki testi sonucuna bakıldığında eğitim durumları ile spor hukuku bilgileri arasında hiçbir anlamlı sonuç bulunamamıştır. Bununda büyük oranda futbolcuların lise mezunu olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sporcuların spor hukuku alanında bilgiye ihtiyaçlarının olup olmadığı sorusuna ise % 85,2'sinin Evet, % 14,8'inin hayır cevabını verdikleri görülmektedir. Buna bağlı olarak spor hukuku alanında bilgiye büyük bir ihtiyacın olduğu görülmüştür.

Araştırmamıza katılan futbolcuların % 79,1'i menajerinin olduğunu, % 20,9'u ise menajerinin olmadığını belirtmişlerdir. Diğer taraftan katılımcılarımızın % 41,8 'i spor hukuku bilgi düzeylerinin az olduğunu, % 42,9'u orta düzeyde olduğunu ve yalnızca % 4,4'ü iyi derece olduğunu belirtmişlerdir. Buna bakılarak futbolcuların spor hukuku bilgi düzeylerinin menajere sahip olmasını etkilemediği görülmektedir. Menajerlerinde menajerliklerini yaptıkları futbolculara yeterince spor hukuku bilgisi aktarmadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Futbolcuların spor hukuku bilgi düzeyi ile menajere sahip olma durumlarına bakıldığında aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Böylece menajere bağlı olarak spor hukuku bilgi düzeylerinin de yetersiz olduğu kanısı düşünülebilir. Diğer yandan futbolcuların spor hukuku bilinç düzeylerinin kendilerine yetmediği kanaati neticesinde menajere sahip olma isteği ile hareket ettikleri düşünülmüştür.

Türkiye Futbol Federasyonu Turkcell Süper Ligi'nde oynayan profesyonel futbolcuların gelir seviyesi ile menajere sahip olma durumlarına bakıldığında aralarında paralellik gösteren anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak gelir seviyesi yükseldikçe futbolcuların menajerlere ihtiyaçlarının arttığı yada futbolcuların daha çok kendi işine konsantre olabilmek için spor hukukuna ait sorumluluklarını menajerleri yoluyla doldurmak istedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Ankete katılan futbolcuların menajere sahip iken menajer seçiminde spor hukuku bilgi düzeyinin kısmen etkisi olduğunu beyan edenler % 23,1, fakat menajer seçiminde spor hukuku bilgi düzeyini etkisinin olduğunu ifade edenler ise % 25,3'tür. Diğer taraftan spor hukuku bilgi düzeyinin menajer seçimine etkisinin olmadığını söyleyenler % 51,6'dır. Dolayısıyla ankete katılan futbolcuların büyük çoğunluğunun menajer tercihlerinde menajerlerin spor hukuku bilgi düzeylerine bakılmaksızın muhtemelen ikili ilişkiler yada akrabalık, yakınlık ilişkileri doğrultusunda menajerlerini seçmiş oldukları düşünülebilir.

Anketteki Yurt dışına transferiniz söz konusu olduğunda gideceğiniz ülkenin spor hukuku kuralları ile ilgili araştırma yapma konusundaki soruya verilen yanıtlara bakıldığında futbolcuların büyük çoğunluğunun araştırma yaptığı yada yapacağına dair olumlu yanıt verdiği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan futbolcuların sponsorluk hakkında yöneltile soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında futbolcuların sponsorlukla ilgili yeteri derecede bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmakta ve bu oranda sponsorluk meselesine ilgilerinin de az olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak:

- Spor hukuku uzmanlığının artırılması ve futbolculara gerekli hukuksal danışmalığı sağlayabilmelerine öncelik verilmeli,
- Kulüplerde spor hukuku hizmetlerinin ve eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve artırılması,
- Menajerlik için spor hukuku bilgisinin yüksek olması aranmalı ve bu hususta belirli kriterler konarak, bu kriterlere ulaşma noktasında ilgili kurum ve kuruluşlarca çeşitli spor hukuku eğitimleri düzenli olarak verilmeli,
- TFF Tahkim Kurulu yasal süreci, futbolculara haklarını kaybetmemeleri için federasyon, kulüpler ve menajerler tarafından iyi şekilde anlatılabilmeli,
- CAS ve WADA'nın yasal içerikleri ve değişen kanunları yakından takip edilerek futbolculara aktarılmalı ve bu konuda belirli periyotlarda eğitimler verilmeli,
- Türkiye'deki WADA merkezinin daha etkin biçimde bilinçlendirme faaliyetlerinde bulunabilmesi için WADA temsilcilikleri yoluna gidilmeli yada irtibat noktaları oluşturulmalıdır.
- Sponsorluk kavramının spora ve sporculara katkılarının daha iyi ve yaygın biçimde anlatılması sağlanmalı sponsorlukla ilgili kurum ve kuruluşlara destek olunmalı, bu alanla ilgili kulüp, federasyon ve ilgili kurum kuruluşların bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri artmalı artırılmalıdır.

KAYNAKLAR

AKARSU, B. Felsefe Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1975, Ss. 236

ANTRENÖR. <http://www.anlambilim.net/antrenor-nedir-5475.htm> (04.02.2009 Okundu)

AYAKTOPU TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara – 1974, Ss. 51

AYDIN, M. İstanbul Barosu ve Spor Hukuku, İstanbul Barosu Dergisi Özel Sayısı: 3. Can Matbaacılık, Mayıs 2007, Ss. 3

AYDIN, U. http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=7514, Anadolu Üniversitesi, (26.01.2009 Okundu)

BAYKAL, B.S. Tarih Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1974, Ss. 186

BIÇAKCI, L. Sporda Disiplin ve Siyaseti, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Temmuz 2007, Ss. 277

BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK.

<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=301380> (12.04.2009 Okundu)

ÇAĞLAYAN, R. Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), 1. Baskı, Asil Yayıncılık, Ankara 2007, Ss. 2-3-24-25-27-48-49-52-53-81-95-109-110-114-150-168-169-183

ÇALIŞMA HAKKI.

<http://www.bilgininadresi.net/Madde/14849/%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma-Hakk%C4%B1> (20.05.2009 Okundu)

ÇALIŞMA HAKKI

<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=calisma+hakk%C4%B1&nr=y&pt=calisma+hakki> (20.05.2009 Okundu)

ÇOLAKOĞLU, T. ERTURAN E.E. Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri Ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri.

<http://www.e-sosder.com/dergi/27323-335.pdf>, Ankara 2006 (20.05.2009 Okundu)

DEMİRCİ, N. Spor Yönetimi ve Organizasyonu, THK Basımevi, Ankara 1991, Ss. 36

DOPİNG. <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=88> (22.03.2009 Okundu)

EKENCİ, G. İMAMOĞLU, F.İ. Spor İşletmeciliği, Ankara, 1998, Ss. 47-48

EKİNER, K. Sporda Dopingle Mücadele, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 745, 771.

EKİNER, K. Türkiye'de Spor Hukukunun Oluşumu, İstanbul Barosu Dergisi Özel Sayısı: 3, Mayıs 2007, Ss. 17-19-21

ENÇ, M. Ruhbilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1974,

ERCAN, İ. Futbol ve Tahkim, İstanbul Barosu Dergisi Özel Sayısı: 3, Can Matbaacılık, 2007, Ss. 143- 175-184

ERDEM, S. Uçantop, Alantopu, Masatopu Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1968, Ss. 39

ERDEMLİ, A. <http://www.radikal.com.tr/1998/10/28/yazarlar/atterd.html>, (28.01.2009 Okundu)

ERDEMLİ, A. Spor ve Ahlak, Spor hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 38

ERDOĞDU, A. Ceza Yargılama Yöntemi Yasası Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972

ERTAŞ, Ş. PETEK, H. Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, Ss. 26-27-28-30-39-40-41-42-43-50-56-72-82-83-114- 115-146-154-155-156-179-233-280

FİŞEK, K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da ve Türkiye' de Spor Yönetimi, Bağırhan Yayinevi, 2. Baskı, Ankara 1998, Ss. 27-31-34-35-95-451

FUTBOLDA SENDİKA HAKKI.

<http://www.forzalivorno.org/viewtopic.php?p=263493&sid=8cd876363e464a7738e264387675b0f3> (20.05.2009 Okundu)

GENÇ, D. A. Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi, Ankara 1999, Ss. 6-27-65

GENÇ, D. A. Spor Hukuku, Alfa Yayınları 1, Baskı, Kasım 1998, Ss. 24-25-38-47-49-51-52-59-61-69-70-99

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. Resmi İnternet Sitesi, www.gsgm.gov.tr (20.05.2009 Okundu)

GRASSINGER, E. G. Özellikle Spotif Faaliyetler Açısından Sponsorluk Sözleşmesi, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, Ss. 615

GSGM Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü, www.gsgm.gov.tr (20.05.09 Okundu)

GÜNAL, N. Türk Spor Yönetimi, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 220-615

GÜNER, R. Sporda Yasaklı Maddeler ve Yöntemler, Doping Kontrol Numunesi Alma İşlemi, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor hukuku Araştırma ve uygulama Merkezi (SHAUM), yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 779

HAKEM. <http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/hakem> (04.02.2009 Okundu)

HAKEM. <http://www.anlambilim.net/hakemlik-nedir-25855.htm> (04.02.2009 Okundu)

HANLI, H. AB - UEFA Mevzuat Çatışması,
<http://www.hursertekinoktay.com/bosman.htm>, (12.12.2008 Okundu)

HANLI, H. Uluslar arası Avrupa ve Türk Spor (Futbol) Hukuku ile Yayınlarla Dair Münhasır Hakla ve Rekabet Hukuku Boyutu, İstanbul Barosu Dergisi Özel Sayısı 3, Can Matbaacılık, Mayıs 2007, Ss. 107

HARDAL, Ş. Spor Sözleşmeleri, İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı: 3, Mayıs 2007, S. 93

HUKUK. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk> (16.05.2009 Okundu)

İÇEL, K. Sunuş, Spor ve Ceza Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2004, Ss. 9

İMAMOĞLU, A.F. ÇİMEN, Z. Örgütsel Değişme ve Türk Spor Federasyonlarında Örgütsel Değişme Üzerine Bazı Görünümler, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1999; 2, Ss. 59-79

KOCAMAN, A. Temel Hukuk Bilgisi, Temel Eğitim ve Staj Merkezi Yayınları: 52, 7. Baskı, Ankara 2003, Ss. 3-4-17-18

KOCH G, H. Çeviren: ÜNVER, Y. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Dopingden Kaynaklanan Ceza ve İlaç Hukuku Soruları, Spor ve Ceza Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2004, Ss. 15

KÜÇÜKGÜNGÖR, E. CAS Hakem Listesinin Oluşturulması ve Hakemlerinin Seçilmesi, Tam Saha Futbol Dergisi, 2007 sayı 35, Ss.74-75

KÜÇÜKGÜNGÖR, E. Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, Ss. 538.

KÜÇÜKGÜNGÖR, E. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim,
<http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2004-53-02/AUHF-2004-53-02-Kucukgungor.pdf>, Ss.9 (01.05.2009 Okundu)

MENAJER. <http://www.anlambilim.net/menajer-nedir-33512.htm> (04.02.2009 Okundu)

OĞUZKAN, F. Eğitim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1974, S.248

ORHAN, Ü. Bosman Kararı ve Uluslar Arası Transfer, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, Ss. 403-426

OZANKAYA, Ö. Toplumbilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1975

PETEK, H. Sporcü Sözleşmeleri ve Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, Ss. 549- 580.

PROFESYONELLİK. <http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=profesyonellik> (20.05.2009 Okundu)

SAVAŞER, Y. Yarış Hakemleri ve Kararlarının Hukuki Nitelikleri, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın no 2, Ss Temmuz 2007, Ss. 889- 890

SOYER, F. Sporda Sponsorluk Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma, Gazi Kitap Evi, Ankara, 2003, Ss. 29- 30

SPOR. <http://zehirlenme.blogspot.com/2008/10/spor-nedir-spor-felsefesi-bilimi.html> (16.05.2009 Okundu)

SPOR. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Spor> (16.05.2009 Okundu)

SPOR-TOTO. Resmi İnternet Sites. <http://www.sportoto.gov.tr> (20.05.2009 Okundu)

SUNGURBEY, İ. Medenî Hukuk Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları.
Ankara 1966, Ss. 43

TEKNİL DİREKTÖR. <http://www.anlambilim.net/teknik-direktor-nedir-49581.htm>
(04.02.2009 Okundu)

TEMİZER, M. A. Türkiye Doping Kontrol Merkezi ve Doping Analizi, Spor
Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama
Merkezi (SHAUM), Yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 804

TFF KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN
<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5894.html> (15.05.2009 Okundu)

TUZCUOĞLU, E. Avrupa Birliği Futbolcu Transfer Kuralları, İstanbul Barosu
Dergisi Özel Sayısı: 3, Can Matbaacılık, Mayıs 2007, Ss. 65-76

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU. Resmi İnternet Sitesi. www.tff.org.tr
(20.05.2009 Okundu)

TÜRKKAN, A. Disiplin Hukukunda Delil ve Savunma Hakkı, Spor Hukuku
Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi
(SHAUM), Yayın no 2, Temmuz 2007, Ss. 323

YETİM, A. Sosyoloji ve Spor, Toprak Matbaacılık, 1. Baskı, Ankara 2000, Ss. 5)

YILMAZ, H. Spor Güvenliği. Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve
Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, Ss. 861

YORGUN, S. Spor Endüstrisinde Sendikal Örgütlenme Hakkı, Kocaeli Üniversitesi.
<http://sayimyorgun.com/yazi6.html> (20.05.2009 Okundu)

YÖNETİCİ. <http://yonetici-nedir.cix1.com/> (04.02.2009 Okundu)

YURTCAN, E. Ulusal ve Uluslararası Boyutta Futbol Hukuku Yeni Gelişmeler,
İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı: 3, Can Matbaacılık, Mayıs 2007,
Ss. 97

WADA. http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/athlete_guide_Turkish.pdf
(01.05.2009)

EKLER

1- Yaşınız?

16-18 19-21 22-25 26-29 30 yaş ve üzeri

2- Eğitim seviyeniz nedir?

İlkokul Ortaokul Lise Ön lisans Lisans Lisansüstü

3- Oynadığınız kulüp?

.....

4- Yıllık gelir düzeyiniz nedir?

.....

5- Kaç yıldır profesyonel olarak spor yapmaktasınız?

1 2 3 4 5 6 ve üzeri

6- “Spor Hukuku” hakkındaki bilgi düzeyiniz nedir?

Çok az Az Orta İyi Çok İyi

7- “Spor Hukuku” alanında bilgiye ihtiyacınız var mı?

Evet (İhtiyaç duyuyorum) Hayır (Gerek duymuyorum)

8- “Spor Hukuku”na en çok hangi alanlarda gereksinim duyuyorsunuz?

Transfer döneminde Sponsorluk sözleşmelerinde Sakatlık dönemlerinde

Menajerinizle olan ilişkilerinizde Disiplinlin cezası aldığınız dönemlerde

9- Spor hukuku hakkında bilgi gereksiniminizi nerden karşılıyorsunuz?

Medya e-Kaynaklar Kulüp yönetimi Menajerimden Akademik çevre

10-Kulüpleriniz ile yapmış olduğunuz sözleşmelerinizin hukuksal boyutu hakkında bilgi sahibi misiniz?

Evet Hayır Kısmen

11-Kulübünüzden “Spor Hukuku” alanında danışmanlık hizmeti alabiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

12-Bağlı olduğunuz federasyondan spor hukuku alanı ile ilgili danışmanlık hizmeti alabiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

13-“Spor Hukuku” alanında ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip edebiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

14-Menajeriniz var mı?

Evet Hayır

(Bu soru 14. soruyu evet olarak yanıtlayanlar için geçerlidir)

15-Menajerinizin “Spor Hukuku” bilgisinin menajer seçiminizde etkisi var mı?

Evet Hayır Kısmen

16-“Sponsorluk Yasası” hakkında bilgi sahibi misiniz?

Evet Hayır Kısmen

17-“Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu” hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

18-Kulüpler ile Futbolcu-Teknik Direktörler arasındaki uzlaşmazlık davaları (Bosman, Del Bosque, Ortega ... davaları) ile ilgili bilginiz var mı?

Evet Hayır Kısmen

19-Yurtdışına transferiniz söz konusu olduğu zaman gideceğiniz ülkenin hukuki kuralları ile ilgili araştırma yapar mısınız?

Evet Hayır

20-“Uluslararası Spor Hukuku” hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

Evet Hayır Kısmen

21-CAS(Uluslar Arası Spor Tahkim Mahkemesi) hakkında bilgi sahibi misiniz?

Evet Hayır Kısmen

22-WADA(Dünya Anti doping Ajansı) hakkında bilgi sahibi misiniz?

Evet Hayır Kısmen

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	: Fatih DİNÇ
Doğum Yeri ve Yılı	: Niğde 05.05.1978
Adres	: Gazi Mah. Çatallı Sok. 40 / 13 Yenimahalle/ANKARA
Telefon	: 0 552 312 06 06
e-mail	: fatihdinc33@gmail.com
Öğrenim Durumu	
2007 -	: Yüksek Lisans: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD
1998-2002 Lisans Eğitimi	: Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü
1997 - Lise	: Mersin Gazi Lisesi
1993 - Lise	: Özel Yıldırım Han Koleji Hazırlık
1992 – Ortaokul	: Mersin Zeki Sabah Ortaokulu
1989 – İlkokul	: Mersin Barbaros İlkokulu
İlgi Alanlar	: Kitap okumak, Gezi, Spor, Bilgisayar, Güncel konular

Çeşitli sivil toplum kuruluşlarına çeşitli görevlerde bulunmakla birlikte Mersin Mezitli Spor Kulübünde bir dönem yöneticilik yaptım. Halen 2007 yılında kurulmuş olan Spor Yöneticileri Derneği Genel Başkanlığı görevini yürütmekteyim.

www.spyder.com